

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Συνιστάμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεῖς παρασχὼν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ὑπηρεσίας, καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀνάγνωσμα ἁριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΗ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ : Ἐτησίᾳ δραχμὰς 100. Ἐξέμνηνος
δραχ. 55. Τρίμνηνος δραχ. 30.
ΕΒΩΤΕΡΙΚΟΥ : Αἰγύπτου γρόσια διατμ. 50.—
Αμερικῆς δολλάρια 4.— Ἀγγλίας καὶ ὧλων ἐν γένει
τῶν ἄλλων Κρατῶν σελλίνια 10.
Ἐξέμνηνοι καὶ Τρίμνηνοι ἀναλόγως.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΤΩ 1879

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' αἱ συν-
δρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οἰουθῆκτος μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὁδὸς Ἐδριπιδου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Βαρβάκειον.

Περίοδος Β'.—Τόμος 36ος

Ἐν Ἀθήναις 16 Μαρτίου 1929

Ἔτος 51ον.—Ἀριθ. 15

σοχός, καὶ μὴ μ' ἀναγκάζῃς νὰ στῶ ἐ-
παναλάβω δυὸ φορές.

Καὶ ὁ αὐταρχικὸς πατέρας βγήκε ἀ-
πὸ τὸ δωμάτιο χτυπώντας δυνατὰ τὴν
πόρτα πίσω του.

Τότε ὁ Ἀλβέρτος ἀνοίξε μιά κασέλα
ποῦ εἶχε φυλαγμένα τὰ λιγοστὰ ρούχα
του. Διάλεξε τὰ πιὸ καινούργια καὶ τὰ
πιὸ εὐπρόσωπα ἀπὸ τὰ ἀσπρόρουχά του,
καὶ ὕστερα, ἀφοῦ τὰ ἔδεσε ὅλα μαζί
μέσα σὲ μιά λευκὴ πετσέτα κι' ἔκανε
ἓνα γερὸ μπόγο, πήρε στὰ χέρια τοῦ
ἓνα χονδρὸ μπαστοῦνι κι' ἀπὸ τὸ ἀνοι-
χτὸ παράθυρο πήδησε στὸ δρόμο. Ὑ-
στερα ἀπὸ ἓνα τέταρτο, εἶχε ἀφήσει
κιάλας πίσω του τὴν Νυρεμβέργη καὶ
μὲ σταθερὸ βῆμα προχωροῦσε στὴν
ἐξοχή.

Πολλὰ χρόνια πέρασαν.

Κανένας ἀπὸ τὴν Νυρεμβέργη δὲν
εἶχε ξαναῖδῃ τὸ γιὸ τοῦ γέρο-χρυσό-
χόου. Ἦταν μόνο γνωστὸ ὅτι ὁ Ἀλ-
βέρτος — ἡ Ἀλμπραχτ, ὅπως τὸν ἔλε-
γαν ἐκεῖ, — εἶχε γίνῃ ὁ μεγαλύτερος
ζωγράφος τῆς ἐποχῆς του, ὅτι ὁ αὐτο-
κράτορας Μαξιμιλιανὸς τὸν εἶχε σὲ με-
γάλῃ εὐνοίᾳ, τὸν θεωροῦσε φίλο του
καὶ τὸν εἶχε γεμίσει πλοῦτη καὶ ἀξιώ-
ματα. Πολλὲς φορές ὁ χρυσοχόος εἶχε

«Πλησίασε γιὰ νὰ πληρώσῃ...»
(Σελ. 170, στ. β'.)

— Ἀλβέρτε, παιδί μου, δὲν εἶσαι κα-
θόλου λογικὸς! Ἐρεῖς πόσο λογαριάζω
τὴς πλούσιες συλλογές, ποῦ ἔκανα τόσα
χρόνια καὶ τόσους κόπους γιὰ νὰ τὴς μα-
ζέψω καὶ τώρα κάθεσαι καὶ μοῦ λὲς κα-
θαρά καὶ ἑξάστερα, ὅτι ὅλ' αὐτὰ τὰ καλ-
λιτεχνήματα σ' ἀφίνουν ἐντελῶς ἀδιά-
φορα κι' ὅτι δὲν θέλεις νὰ γίνῃς χρυσο-
χόος, ὅπως εἶμαι ἐγώ, ἀλλὰ ζωγράφος;
Στ' ἀλήθεια, παιδί μου, τὸ πείσμα σου
αὐτὸ μοῦ προξενεῖ πολὺ μεγάλη λύπη
κι' αἰσθανομαὶ πὼς δὲν θὰ μπορέσω νὰ
στὸ συγχωρήσω.

Ὁ μάστορ-Ἰωσήφ Ντύρερ, ὁ χρυσο-
χόος τῶν ἀρχιδουκῶν τῆς Αὐστρίας, ἔ-
πενε σ' ἓνα σκαμνὶ ἀπὸ μαύρη δρυ,
πλούσια σκαλισμένο, καὶ κρύβοντας στὰ
χέρια του τὸ πρόσωπό του, ἄρχισε ν' ἀ-
ναστενάζῃ βαθιά.

— Ἀλλά, πατέρα μου, εἶπε ὁ νέος,
ἔχεις μιά ἐπιμονὴ τρομακτικὴ, καὶ κα-
ταλαβαίνω ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ
σὲ καταφέρω ν' ἀλλάξῃς τὴ γνώμη σου.
Κι' ὅμως, δόξα τῇ Θεῷ, δὲν εἶμαι τὸ
μόνο παιδί ποῦ σοῦ χάρισε ὁ Παντοδύνα-

μος, καὶ δὲν βλέπω γιὰ ποῖο λόγο θέλεις
καλὰ καὶ σώνεις νὰ μὲ πείσῃς νὰ γίνω
χρυσοχόος ἐγώ, κι' ὄχι κανένας ἀπὸ τοὺς
ἄλλους σου γιούς, ποῦ νὰ εἶναι πιὸ κα-
τάλληλος ἀπὸ μένα γιὰ νὰ σὲ διαδε-
χθῇ στὴν τέχνη σου.

— Ψάχνεις νὰ βρῇς καὶ δικαιολογίες,
καθὼς βλέπω! εἶπε μὲ ἄγριο τόνο ὁ πα-
τέρας. Σοῦ λέω γιὰ τελευταία φορά, ὅτι
μιά κι' οἱ ἀδελφές σου κι' οἱ γαμπροί
σου δὲν κατοικοῦν ἐδῶ, καὶ μιά κι' οἱ
ἄλλοι σου ἀδελφοὶ δὲν εἶναι ἀρκετὰ με-
γάλοι γιὰ ν' ἀναλάβουν τὴν εὐθύνη τοῦ
μαγαζιοῦ, ἐσὺ εἶσαι ὁ μόνος κατάλληλος
γιὰ νὰ μὲ διαδεχθῇ στὴν τέχνη μου.
Τὴν τέχνη αὐτὴ τὴν κληρονόμησα κι'
ἐγὼ ἀπ' τὸν πατέρα μου. Ἔτσι κι' ἐγὼ
θὰ τὴν μάθω σὲ σένα, καὶ μ' αὐτὸ τὸν
τρόπο ἢ οἰκογένειά μας θὰ κρατή-
σῃ πάντοτε τὴν ἐξαιρετικὴ θέσιν ποῦ ἔ-
χει τώρα στὴν αὐλὴ τοῦ ἀρχιδουκῆς
Μαξιμιλιανοῦ.

— Πατέρα, σὲ ἐκετεύω, μὴ μὲ κατα-
δικάζῃς ν' ἀπαρνηθῶ τ' ὄνειρό μου, κι'
ἄφησέ με νὰ ἐξακολουθήσω τὰ μαθήμα-
τά μου μὲ τὸν σεβαστὸ μου δάσκαλο
Χούπσε Μαρτίν, καὶ σοῦ ὑπόσχομαι πὼς
θὰ εἶμαι γιὰ σένα ὁ πιὸ ὑπάκουος κι' ὁ
πιὸ καλὸς σου γιός.

— Αὐτὸ ποῦ εἶπα, τὸ εἶπα μιά γιὰ
πάντα, ἀπάντησε μὲ αὐστηρότητα ὁ χρυ-

* Ὁ Ἀλμπρεχτ ἢ Ἀλβέρτος Ντύρερ, (Dürer)
ὁ ἥρωας αὐτοῦ τοῦ διηγήματος, ὑπῆρξε ἓνας
ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ζωγράφους τῆς Γερ-
μανίας. Πέθανε γιορταστικῇ ἡμέρᾳ Ἐκατονταε-
τηρίᾳ του, στὴν ὁποία ἔλαβε μέρος ὅλος ὁ
πολιτισμένος κόσμος.

μετανοιώσει για την παλιά του αυστηρότητα. Μά η υπερηφάνειά του ήταν μεγαλύτερη από την πατρική του αγάπη, κι' όσο μεγάλη κι' αν ήταν η επιθυμία για να ξαναϊδω το γιό του, δεν έκανε καμιά προσπάθεια για να συμφιλιωθεί μαζί του.

Από την άλλη μεριά, ο Άλντρεϊος θυμόταν ακόμη τη φοβερή επιμονή του πατέρα του, που παρ' όλη του την αυστηρότητα τον αγαπούσε εξαιρετικά, και δεν τολμούσε να τον δει. Έτσι οι βδομάδες έγειναν μήνες κι' οι μήνες χρόνια, και το χάσμα που είχε ανοιχθεί ανάμεσα στην τόσο αγαπημένη άλλοτε οικογένεια, γινόταν ολοένα πιο μεγάλο.

Μια μέρα του Οκτωβρίου του έτους 1498, η ήσυχη Νυρεμβέργη έδειχνε εξαιρετική κίνηση και ζωνρότητα. Από τους κεντρικούς της δρόμους περνούσαν χωρίς διακοπή άμαξια, που μέσα ήταν καθισμένοι πλούσιοι άρχοντες με βελούδενια και μεταξωτά φορέματα, και φορεία μ' ευγενικές δέσποινες ντυμένες στα δόλφρυς.

Όλοι οι φιλήσυχοι έμποροι είχαν βγει στις πόρτες των μαγαζιών τους και ρωτούσαν ο ένας τον άλλον τι έσήμαινε αυτή η ασυνήθιστη κοσμοσυρροή, ώσπου επιτέλους, ο μαστρο-Βόλφραμ, ο διευθυντής του πανδοχείου «Ο Μέγας Καρολομάγνος», που ήταν καλύτερα πληροφορημένος απ' τους άλλους, έδωσε τη λύση του αινίγματος.

— Δεν ξέρετε λοιπόν, είπε, ότι σήμερα είναι η μέρα που βγαίνουν στη δημοπρασία τα βάζα, τα άσημνα πιάτα, τα σκαλιστά κανάτια, οι βαρειές αλυσίδες, οι λαβές των σπαθιών, τα σκαλιστά έγχειρίδια και τα πολύτιμα πετράδια που αποτελούσαν τις συλλογές του μαστρο-Ιωσήφ Ντύρερ, του χρυσοχόου του Αυτοκράτορός μας;

— Αχ, αλήθεια, είπε ο Όθων ο μπυραριέρης, το είχα ξεχάσει αυτό το πράγμα.

— Εύτυχως όμως για τον μαστρο-Ιωσήφ, που όλος ο κόσμος δεν το είχε ξεχάσει όπως εσύ. Είδημή ή καταστροφή του θα ήταν τελειωτική.

— Η καταστροφή του; Μά ο μαστρο-Ντύρερ είναι πλούσιος. Αν πουλάει τις συλλογές του, δεν το κάνει επειδή έχει ανάγκη.

— Α, έτσι νομίζετε; Λοιπόν μάθετε, εξακολούθησε ο φλύαρος ξενοδόχος, ότι οι γαμπροί του μαστρο-Ιωσήφ έμπορεύονταν κι' οι δυο τους στο Λύμπευ κι' ότι, επειδή ένας από τους αντιπροσώπους τους έκανε πτώχευση, αναγκάστηκαν να δώσουν όλη τους την περιουσία για ναποζημιώσουν τους δανειστές. Τά χρέη όμως του αντιπροσώπου τους ήταν πολύ μεγαλύτερα απ' τη δική τους την περιουσία, κι' έτσι ο πεθερός τους, για να σώσει την τιμή

του ονόματός τους, αποφάσισε να στεγαστεί όλους τους θησαυρούς που μάζευε τώρα και τόσα χρόνια.

— Είναι βέβαια αυτά όλα που είπες, καλέ μας άνθρωπε; ρώτησε ένας νέος, που εκείνη τη στιγμή έμπαινε στη χαμηλή αίθουσα του πανδοχείου.

— Πώς; "Αν είν' αλήθεια; "Αλλά, κύριέ μου, δεν έχεις παρ' να ρωτήσης τον πρώτο στρατιώτη που θα περάσει μπρος από την πόρτα μου, κι' εκείνος θα σε βεβαιώσει ότι δεν λέω ψέματα.

— Με συγχωρείς αν έδειξα άμφιβολία για τα λόγια σου, αλλά πάντοτε ακούγα να λένε ένα σωρό πράγματα για τον πλούτο του γέρο-χρυσόχοου. Μου είχαν όμως μιλήσει και για την τιμιότητά του, και γι' αυτό δεν παραξενεύομαι που δεν έδιστασε να προτιμήσει τη φτώχεια για να σώσει την τιμή των παιδιών του. Σερβίρησέ μου λοιπόν τώρα κάτι για να φάω, και μη με χασομερήσεις πολλή ώρα. Είμαι περαστικός απ' αυτήν την πόλη και, μια και μούτυχε η ευκαιρία, θέλω να πάω να διαλέξω μερικά από τα περίφημα αυτά πράγματα.

Υστερα από μια ώρα, το μαγαζί του Ιωσήφ Ντύρερ ήταν γεμάτο κόσμο.

Καθισμένος σ' ένα σκαμνί, λιγάκι απόμακρο, ο γέρο-χρυσόχος παρακολουθούσε την πώληση των συλλογών του που γι' αυτόν είχαν τόσο μεγάλη αξία, και έποτε άκουγε να κατακυρώνεται ένα πράγμα στο όνομα ενός ξένου, τα μάτια του γέμιζαν δάκρυα και με κόπο τα συγκρατούσε για να μην κυλήσουν στα μάγουλά του.

Ο κόσμος όμως δεν παρατηρούσε όλες αυτές τις λεπτομέρειες. Όλη η προσοχή του ήταν συγκεντρωμένη στη δημοπρασία, κι' η αγανάκτησή του ήταν μεγάλη όταν παρουσιάστηκε ένας ξένος που προσέφερε τόσο μεγάλες τιμές για κάθε πράγμα, ώστε κανένας άλλος δεν τολμούσε να συναγωνιστεί μαζί του.

Τελοςπάντων το σφυρί του κήρυκα κτύπησε για τελευταία φορά πάνω στο τραπέζι. Και τα τελευταία άσημνα πιάτα είχαν πουληθεί, και σε λίγο δεν βρισκόταν κανένας μέσα στο μαγαζί εκτός από το γέρο χρυσόχο και τον αγοραστή, που πλησίασε το ταμείο για να πληρώσει τα πολύτιμα πράγματα που είχε αγοράσει.

— Αλλά, αθύντα, δεν μπορείτε να τα μεταφέρετε όλα μόνος σας, είπε ο έμπορος. Τα πράγματα είναι ογκώδη και βαριά... πρέπει να τα δέσουμε σε μεγάλα πακέτα... ή μεταφορά των θα είναι πολύ δύσκολη και...

— Πολύ καλά! Τότε θα σας παρακαλέσω να τα στείλετε εκεί που μένω, στο πανδοχείο του «Μεγάλου Καρολομά-

γνου», τον διέκοψε κάπως απότομα ο νέος. — Και σε ποιο όνομα, σας παρακαλώ, αθύντα;

— Στο δικό μου: Άλντρεϊος Ντύρερ, ζωγράφος της Α. Μ. του Αυτοκράτορα Μαξιμιλιανού.

Ακούγοντας αυτά τα λόγια, ο γέρο-χρυσόχος τινάχτηκε.

— Παιδί μου! φώναξε, εσύ είσαι αυτός που έγω έδιωξα, που σ' έκανα τόσο πολύ να υποφέρεις;

— Αυτός ο ίδιος, πατέρα. Άλλά τώρα το παιδί σου σου ζητά συγχώρηση που σε παράκουσε και που έφυγε κρυφά απ' το σπίτι.

— Εγώ πρέπει να σου ζητήσω να με συγχωρήσεις για την αυστηρότητα που είχα δείξει τότε. Α, τί καλά έκανε που επέμενες να ακολουθήσεις την κλήση σου! Αν μ' άκουγες έμένα, τί θα είχα απογίνει;

— Ο Θεός ευλόγησε τις προσπάθειές μου, πατέρα, αλλά δίχως άλλο δεν τ' έκανα παρ' για να γίνω πλούσιος και να μπορέσω να σε βοηθήσω μια μέρα. Σήμερα έχω φθάσει στον κολοφώνα της δόξας μου, κι' έτσι έχω το καταθέτω μπρος στα πόδια σου. Οι συλλογές σου δεν θα βγουν από το σπίτι αυτό, ε- που τις είχες μαζέψει με τόσο υπομονή, κι' εγώ ο ίδιος θ' αναλάβω να πληρώσω τους δανειστές των γαμπρών μου. Κι' έποτε θα έχως όρεξη να πας ταξίδι, θάρρης στο γιό σου, στο παλάτι του αυτοκράτορα, όπου θάσαι σά βασιλιάς.

Ο γέρο-χρυσόχος δεν αποκρίθηκε, αλλά άνοιξε την άγκαλιά του κι' έσφιξε το γιό του επάνω στην καρδιά του μ' έ- λη του τη δύναμη. Και το φιλή αυτό έδειχνε όχι μόνο την ευγνωμοσύνη του, αλλά κι' ότι είχε λησμονήσει όλα τα παλιά.

(Από το Γαλλικό) ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ!..

— Συνέχεια από το προηγ. και τέλος —

Πόσα πράγματα πεταμένα εκεί μέσα! Πόσα σπασμένα παιχνίδια! Να το κρεβάτι της κούκλας μου, παλιό, γυμνό, αγνώριστο. Άλλη φορά έλαμπε από δημοφιλία, με την κουνουπιερούλα που και το μεταξωτό του παπλωματάκι, και με χωρούσε και μένα μέσα, μαζί με την κόρη μου. Τώρα θάμνε μοναχό εκεί πάνω, ριχμένο στην ξένη αποθήκη. Χάιδεψα τα σκουριασμένα του σίδερα και κατέβηκα. Ήταν η ώρα να φύγουμε.

Τάδελάφκια ξεφώνιζαν χτυπώντας τα χεράκια τους. Εγώ έμενα σιωπηλή κι' ένοιωθα την καρδιά μου τόσο βαρεία! Κατέβηκα τη σκάλα με σιγανό βήμα, σά νάθελα ναποχαιρετήσω το κάθε σκαλί. Ποτέ πιά! Οι δυο μικρούλες λέξεις στριφογύριζαν στο μυαλό μου, κι' έπια-

ΘΗΡΙΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΤΟΤΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ

(ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ)

ΙΕ'.

Μπήκαν μέσα κι' οι τρεις. Ο Τοτός κι' ο Γιωργάκης χάθηκαν από την πόρτα του σταύλου, κι' ο Χρονάκης, με το κουδούνι του πάντα, στάθηκε απέξω, κουδούνισε και φώναξε:

— Κυρίες και κύριοι! Προσοχή! Αρχίζει η παράσταση!

Συγκίνηση στο άκροατήριο. Τα τρία χωριατόπουλα γούρλωσαν τα μάτια.

— Να ιδούμε! είπε σιγά ο Κίτσος.

— Να ιδούμε... ψιθύρισε κι' η Πελαγίτσα.

Και νά! σε λίγο, ο Τοτός ξαναβγήκε κρατώντας στην αγκαλιά του το πρωτό... θερίο. Ήταν μια γάτα σταχτιά και στη ράχη της είχε μιαν άγκυρα, που τη σκέπαζε σχεδόν ολόκληρη!

— Έδω, κυρίες και κύριοι, άρχισε να λέει ο θηριοδαμαστής, βλέπετε μιαν άγρια γάτα της Άγκυρας. Οι κοινές γάτες της Άγκυρας έχουν μόνο μακριές τρίχες κι' είναι κουφές. Αυτή όμως είναι κάτι έκτακτο! Έχει κοντές τρίχες, ακούει πεοφίλημα, — Σερεπτή τη λένε, — κι' ή γούνα της, στην πλάτη, σχηματίζει μιαν άγκυρα αληθινή. Τη βλέπετε; όριστε!

Τα παιδιά την έβλεπαν έκστατα. Γιατί ένόμιζαν πως η άγκυρα εκείνη ήταν φυσική, και φυσικά πρώτη τους φορά έβλεπαν γάτα, έστω και της Άγκυρας, με μιαν άγκυρα στην πλάτη! "Αν όμως ο Τοτός τους άφινε να ιδούν το «φαινόμενο» από πιο κοντά, θα καταλάβαιναν πως η άγκυρα εκείνη ήταν ψεύτικη, καμωμένη από καρτόνι, ντυμένο με κομμάτια από προβιά κατσικιού, και δεμένη με κλωστές στην κοιλιά και στο λαιμό της γάτας.

— Τώρα θα ιδήτε, εξακολούθησε ο Τοτός, και τα ωραία παιχνίδια που ξέρει να κάνει. Είναι πολύ άγρια γάτα, αλλά και πολύ γυμνασμένη. Κοιτάξτε δώ!... Σερεπτή, θα σταθής σουζα, να μου δώσης το χέρι σου και να με φιλήσης στη μύτη! Γρήγορα!

Τα παιδιά γέλασαν από πρίν. Θάταν τόσο άστείο να σταθί σουζα η γάτα με την άγκυρα, να δώση το χέρι της στο θηριοδαμαστή και να τον φιλήσει στη μύτη! Κι' άνασηκώθηκαν για να βλέπουν καλύτερα...

Μά που! Μόλις ο Τοτός ακούμπησε τη γάτα σε μιαν καρέκλα και την άφησε ελεύθερη, εκείνη, που δε θάβλεπε την ώρα ν' απαλλαχθή κι' από τα χέρια του κι' από την άγκυρά της, τόβαλε στα πόδια. Ός που να πής κίμνο, σκαρφάλωσε σ' ένα δέντρο, πήδησε στη μάντρα του κήπου και χάθηκε.

— Α! φώναξε η Πελαγίτσα. Ή γάτα της Άγκυρας τόσκασε!...

— Θα φάη τον κόσμο! είπε ο Κίτσος.

— Δυστυχία! είπε κι' ο Φώκος.

Μά ο Τοτός δεν τάχασε.

— Ήσυχάστε! φώναξε. Ή Σερεπτή έκαμε λάθος στο γύμνασμα. Άντι για να σταθί σουζα, ένόμιζε πως της είπα να τρέξη και να πηδήσει. Είδατε, αλήθεια, τί όμορφα που τρέχει και τί πήδους που κάνει; Γυμνασμένη, βλέπετε, σ' όλα!

—“Ωστε θα γυρίση; ρώτησε η Πελαγίτσα.

—Θα γυρίση βέβαια, αποκρίθηκε ο θηριοδασαστής. Έπειδή όμως μπορεί ν' αργήση, εγώ στο άναμεταξύ θα σ'α δείξω άλλο φαινόμενο.

(Ακολουθεί)

Η ΚΥΡΑ - ΜΑΡΘΑ

ΜΙΑ ΣΥΜΠΑΘΕΙΑ

Κάθε πρωί κατεβαίνω στην αγορά, πού είναι κοντά στο λιμάνι, και ψωνίζω. Στη θολωτή πόρτα του τείχους στεκόταν πάντοτε όρθη, με το χέρι απλωμένο, μια γριούλα. Περνούσε κόσμος πολλός απ' εκεί. Άλλος της έδινε, άλλος δεν της έδινε. Αυτή άμιλητη στεκόταν εκεί, κι' άμα καταλάβαινε στην παλάμη της καμιά δεκάρα, την έχωνε στην τσέπη της. Ήταν ή μόνη κίνηση πού έκανε. Πολλές φορές ο βοριάς όρμητικός και παγωμένος, από τα βουνά της Ήπείρου, εισορμούσε ανεμπόδιστος στην πλατεία και μακριά πόρτα, και θάτρεμε σύγχρομη ή καίμενη ή γριούλα. Στεκόταν όμως εκεί άκίνητη σαν σκοπός.

Κάθε φορά πού περνούσα κι' εγώ απ' εκεί, της έδαξα στο χέρι τρεις δεκάρες. Τις έχωνε στην τσέπη της, χωρίς να μου μιλήση κι' ίσως και χωρίς να με κοιτάξη. Τώρα γιατί της έδινα τρεις δεκάρες κι' όχι δυό ή τέσσερις, αυτό ούτε κι' εγώ το ξέρω. Πριν άκόμα πλησιάσω στην πόρτα, έτοιμάζα τις τρεις δεκάρες. Κι' αν καμιά φορά δεν είχα ψιλά, έκανα ένα φράγκο δεκάρες και της έδινα άκριβώς τρεις. Όταν κανέννας έπίσημος μάς ζητά συνδρομή για φιλανθρωπικό σκοπό, δίνουμε τριάντα δραχμές.

Όταν ή δυστυχία απ' ευθείας, μόνη της, άπλώνη το χέρι, της δίνουμε τριάντα λεπτά! Τη δεύτερη φορά δείχνουμε τ' αληθινά μας αισθήματα, την πρώτη δείχνουμε την ψευδοφιλοτιμία μας. Τον έγωισμό μας. Τι είναι ο άνθρωπος!

Κάποτε ταξίδεψα μια εβδομάδα, Όταν ξαναπήγα στην αγορά, είχα έτοιμες στο χέρι τις τρεις δεκάρες. Τη στιγμή πού τις κατάλαβε στο χέρι της ή γριούλα, αντί να τις χάση στην τσέπη της, σήκωσε το κεφάλι της και μ' έβλεπε κατά πρόσωπο, με μάτια έρευνητικά κι' άνήσυχα. Μου είπε:

—Έχω μέρες να σ'α δω, κύριε.

—Ήμουν ταξίδι, κυρά μου.

—Ο Χριστός κι' ή Παναγιά να σ'α κατευοδώνη, Έφοβήθηκα μήν είσατε άρρωστος.

—Όχι, κυρά μου, καλά είμαι. Σ'α ευχαριστώ πολύ.

Κι' έφυγα. Από τότε κατάλαβα ότι κάτι με συνέδεε με τη γριούλα.

Ξανάφυγα πάλι σ'ε ταξίδι. Όταν ξαναγύρισα, είχα το πρωί έτοιμες τις δεκάρες για τη γριούλα. Άλλά δεν την είδα στην πόρτα. Πήγα στην αγορά να ψωνίσω. Η ιδέα όμως, τί έγινε ή γριούλα δεν μ' άφινε. «Θα παραφυλάξη την φιλανθρωπία άλλου», σκέφθηκα. Άλλ'

ή σκέψη αυτή δεν με ικανοποιούσε, Όταν γύριζα με τα ψώνια, δεν κρατήθηκα. Ρώτησα κάποιον πού πουλούσε εκεί πορτοκάλια.

—Έδω στεκόταν άλλοτε μια γριούλα. Μήπως ξέρετε τί απέγινε;

Σκέφθηκε λίγο και μου είπε:

—Ναι, κάποτε στεκόταν εκεί, αλλά τώρα δεν είναι έδω. Δεν ξέρω τί απέγινε, ή δυστυχισμένη.

Έφυγα. Πήγα στο γραφείο μου, έπιασα τη δουλειά μου, άλλ' ή σκέψη, τί απέγινε ή γριούλα δεν μ' άφινε να εργασθώ έλεύθερα. «Πρέπει να μάθω», σκέφθηκα, και ξαναπήγα κάτω στην πόρτα του παλιού τείχους.

Έκει, ένας πόλισμαν στεκόταν με το σημείο της ύπηρεσίας. Σκέφθηκα:

«Αυτός θα ξέρη, χωρίς άλλο».

—Δέν μου λένε, σ'α παρακαλώ, κάποια γριά, πού στεκόταν έδω και ζητούσε έλεημοσύνη, μήπως ξέρετε τί απέγινε;

—Πέθανε, μου είπε και με κοίταξε παράξενα.

—Πέθανε!! είπα με συγκίνηση, πού δεν κρυόταν, κι' από τί;

—Τήν βρήκαν προχθές το πρωί μέσα σ' ένα υπόγειο πεθαμένη, ίσως από το κρύο. Ίσως από την πείνα, ίσως κι' από τα δυό μαζί.

Απομακρύνθηκα καταλυπημένος.

Κέρκυρα

Π. Δ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΙΛΙΑ ΜΥΡΙΑ

Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΚΙ' Ο ΜΑΘΗΤΗΣ ΤΟΥ

Τόν παλιό καιρό, ένας περίφημος δικηγόρος είχε κάμει μ' ένα μαθητή του την άκόλουθη συμφωνία: Να τόν πληρώσει για τα μαθήματά του, μόνο όταν ο μαθητής του θα γινόταν κι' αυτός δικηγόρος και θα κέρδιζε την πρώτη του δίκη.

Αν τήν έχανε, δεν θα τόν πληρώνε. Τα μαθήματα τέλειωσαν, αλλά πέρασε καιρός χωρίς να κάνη καμιά δίκη ο μαθητής. διδάσκαλός του τού ζήτησε τα δίδαχτρα: εκείνος άρνήθηκε κι' έφεραν τήν υπόθεση στο δικαστήριο.

Έκει ο μαθητής μίλησε έτσι:

—Κύριοι δικαστές, ή χάσω ή κερδίσω αυτή τη δίκη, δεν πρέπει να πληρώσω το δάσκαλό μου: Αν τη χάσω, κατά τη συμφωνία μας. Αν την κερδίσω, γιατί θα τη χάσω ο αντίδικός μου.

Ο δάσκαλος άντεπε:

—Έτσι ή άλλοιώς, κύριοι δικαστές, πρέπει να με πληρώση: Αν την κερδίσω, κατά τη συμφωνία μας, αν τη χάσω, γιατί θα την κερδίσω εγώ.

Κι' οι δικαστές βρέθηκαν τόσο μπερδεμένοι, ώστε δεν έβγαλαν άπόφαση ποτέ.

Ο ΑΝΑΤΑΣ

ΩΣ ΠΟΥ ΝΑ ΒΡΗ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΤΗΣ

(Μυθιστόρημα υπό CH. DE RICHTER)

—Συνέχεια από το προηγ. και τέλος—
Και πρόσθεσε:

—Υστερα, ό,τι έτρωγε, θα ήταν κέρδος της φυλής. Άλλά να τρώει μια χριστιανή!.. Για πές μου λοιπόν, τί και τί τρώει;

Ο Σολομών σκέφθηκε λιγάκι κι' ύστερα άρχισε να μετράει με τα δάχτυλα.

—Νά τί τρώει: Το πρωί τσάι, ψωμί και βούτυρο.

—Βούτυρο! βρυχήθηκε ο Ναθαναήλ.

Ο Σολομών δεν έχασε την άταραξία του.

—Η λαρδί.

—Θεέ του Ισραήλ! τρώει χοιρινό σαν άπιστη! Ο νόμος τού Μωϋσή μάς το άπαγορεύει!

—Δέν το τρώω εγώ, Ναθαναήλ. Αδ το είναι το πρόγευμα της μικρής Λεβάντας.

—Εμπρός! Παρακάτω!

—Τό μεσημέρι, κρέας...

—Τάκουα πού μυρίζε.

—Πατάτες βραστές και πουτίγκα.

Σε κάθε λέξη ο Ναθαναήλ χτυπούσε το μέτωπό του με τα δυό του χέρια.

Με τη λέξη «πουτίγκα» πετάχτηκε άπάνω κι' έβαλε τις φωνές.

—Αυτά είν' όλα; Έ, αυτά είν' όλα;

—Στάσου μια στιγμή. Στις τέσσερις τάπογεμα, τσάι.

—Μά δεν πήρε τσάι το πρωί;

—Έ, βέβαια. Έφαγε την πρωτοχρονιά, άλλ' αυτό δε θα πεί πως πρέπει να μ'ήν ξαναφέρει τόν άλλο χρόνο.

Ο Ναθαναήλ άναστέναξε βαθιά.

—Και το βράδυ, στίς έξη, λίγο κρέας και τυρί. Υστερα, πάει και κοιμάται.

Ο Ναθαναήλ δεν είχε συνέλθει από τη σύγχυσή του.

—Και τη νύχτα, τί τρώει;

—Τίποτα! Κοιμάται.

Σήκωσε τότε τα μάτια του προς τόν ουρανό.

—Δόξα σοι, Κύριε! Έλεγα ότι τη νύχτα θάτρωγε άλλες τέσσερις φορές. Κι' από πότε είναι έδω αυτό τό... πράγμα... αυτό το κορίτσι; Θεέ μου! Τι θάτρωγε, αν τύχαινε νάταν μεγάλη!

—Πέντε βδομάδες και δυό μέρες, είπε ο Σολομών.

Ο Ναθαναήλ τινάχτηκε σά να τόν πέταξε ελατήριο. Έψωσε το δείκτη τού χεριού του και πλησίασε το συνέταιρό του άπειλητικά:

—Σολομών Χάγερσμιθ, είπε, είσαι άνθρωπος χωρίς τιμή! Μή διαμαρτύρεσαι! Είσαι συνέταιρός μου, κι' όλα ε'α ξόδεψες γι' αυτό το κορίτσι, είναι σά να μου τ'άκλεψες.

Ο Σολομών τόν σταμάτησε.

—Με συγχωρείς, Ναθαναήλ! Πρέπει να ξέρεις ότι έλ' αυτά τα έξοδα θα

βαρύνουν έμένα μοναχά και δεν έχεις δικιο να παραπονιέσαι.

Τα μάτια τού Ναθαναήλ άστραφαν.

—Ωστε τα πέρνεις έλ' άπάνω σου; ρώτησε.

—Σου δίνω το λόγο της τιμής μου. Ο Ναθαναήλ έβαλε τα γέλια.

—Και τί μετράει ο λόγος στο επάγγελμα μας; Άλλ' αν είναι έτσι, πέρνω πίσω όσα σου είπα.

Και κάθισε πάλι στην καρέκλα κι' έβαλε τα γέλια.

Από την αρχή αυτής της σκηνής, ή μικρή Λεβάντα είχε κρυφτεί τρομαγμένη στην κουζίνα.

Άκουγε τα παράξενα γέλια τού άγνωστου ανθρώπου και τη φωνή τού γέρου Έβραίου, πού έτρεμε από το θυμό.

Η καρδιά της χτυπούσε δυνατά και συλλογιζόταν, γεμάτη φόβο: Ποιός να ήταν αυτός ο ξένος, και τί γύρευε από τόν παππού-Σολομών; Γιατί φώναζε έτσι και γιατί ο παππούς δεν τόν πετούσ' έξω απ' την πόρτα; Κι' αν ο κακός ξένος ήθελε να σκοτώσει τόν παππού; Κι' αν τόν σκοτώσει κι' έρχόταν ύστερα να τη σκοτώσει κι' αυτή;

Άλλ' από δίπλα έρχόνταν πάντα οι φωνές και τότε μια νέα σκέψη έδωσε θάρρος στη μικρή Λεβάντα.

Ο παππούς-Σολομών ήταν γέρος. Ποιός ξέρει αν δεν είχε ανάγκη από θάρρος στη μικρή Λεβάντα.

Οι Ιρλανδοπούλες είναι γενναίες κι' ή μικρή Λεβάντα κατάλαβε άμέσως ποιό ήταν το χρέος της. Και σ'ε λίγα λεπτά, καθώς ο Ναθαναήλ γύρισε και κοίταξε την πόρτα της κουζίνας, πού άνοιξε άπτόμα, βρέθηκε μπροστά σ'ε μια μικρή Λεβάντα πολύ διαφορετική απ' αυτή πού είχε ιδεί πριν από λίγη ώρα. Κρα-

τούσε με τ'όνα χέρι της την κουτάλα, λαδωμένη άκόμη από το φαγητό, και με τ'άλλο ένα κουζινομάχαιρο.

—Νά μην πειράζε-τε τόν παππού-Σολομών, φώναξε, γιατί α-λοϊμόνό σας!

Ο Ναθαναήλ δεν εί-δε παρά μόνο ένα πράγμα: ότι ή κουτάλα έ-σταζε λάδια κι' ότι το κόστούμι του κινδύνευε.

—Σολομών! φώνα-ξε, βλέπεις πως θα με λερώσει. Πιάσ' τη γρήγορα!

Άλλά ο Σολομών εί-χε συγκινηθεί με τη σκέψη, ότι το παιδί έρ-χόταν να τόν βοηθήσει και ψιθύρις' ευχαριστη-μένος:

—Τό καλό μου τό κορίτσι...

Η μικρή Λεβάντα τό πήρε αυτό για ένθάρρυνση και πλησία-σε περισσότερο τόν Ναθαναήλ.

—Σολομών! φώναζε εκείνος θυμω-μένος. Θα μου χαλάσει το κόστούμι μου και θα μου τό πληρώσεις!

Άλλά βλέποντας ότι ο κίνδυνος ήταν δλο και πιό κοντά, κι' άφου άλλωστε πλησίαζε μεσημέρι, έκαμε το καλύτερο πού είχε να κάμει. Πήρε γρήγορα-γρήγορα το γουναρικό του και το σάκκο του, έφτασε γρήγορα την πόρτα κι' έφυγε, δηλώνοντας ότι θα γύριζε τ' άπόγευμα κι' ότι οι λογαριασμοί έπρεπε νάναι τε-λειωμένοι.

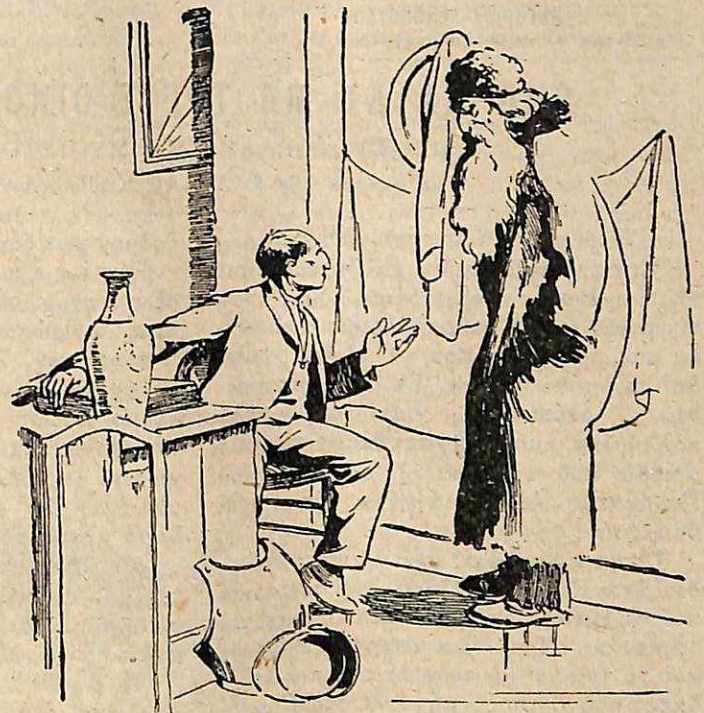
Η Λεβάντα σερβίρισε τ' ώραίο φαγητό κι' ο Σολομών τη φίλησε τρυφε-ρά. Όσο ήταν πάντα σκεπτικός κι' άμιλητος. Συλλογιζόταν, ότι ή ήσυ-χη ζωή είχε τελειώσει πιά και το μέλλον ήταν σκο-τεινό και γεμάτο σύννεφα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Και πάλι ή σφυρίχτρα τού Δικ

Όπως τόχε πεί, ο Να-θαναήλ Γκωσάιμ γύρισε στίς δυό. Μπήκε προσεχτικά, κοιτάζοντας μήπως αντί-κρυζε πούθενά τη λαδωμέ-νη κουτάλα. Έπειδή όμως δεν είδε τίποτα ύποπτο, πήρε θάρρος και βάδισε ί-σα προς τόν Σολομών.

—Κύριε Σμιθ, τού εί-πε χωρίς άλλο προσέμιο, ας ξεχάσουμε την πρωινή σκηνή. Άς χαθεί από

— Χριστιανή! Και τρώει;!... (Σελ. 163, στ. γ'.)

μπροστά μου αυτό το παλιόπαιδο, για-τί άλλοιώς...

Ο Σολομών, καθώς άκουσε το «κύ-ριε Σμιθ», γύρισε να ιδεί ποιό ήταν το άγνωστο αυτό άτομο.

—Τι ζητάς; ρώτησε ο Ναθαναήλ.

—Αυτόν τόν κύριο Σμιθ, πού είπες! Ο Ναθαναήλ πήρε ύφος μεγάλου δι-καστή:

—Σολομών Χάγερσμιθ, είπε, είχα άφίσει έδω έναν άνθρωπο από τη φυλή μου. Γυρίζω ύστερ' από τρία χρόνια και τί βρίσκω; Ένα πλάσμα ξεμωραμέ-νο, πού δεν ξέρει να εκτιμήσει το χρή-μα, το πιό δυσκολοαπόχτητο πράγμα τού κόσμου. Σολομών Χάγερσμιθ ήταν ένα ώραίο όνομα, πού φανέρωνε σ'ε ποιό λαό ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις. Τώρα όμως δεν είσαι άξιος να ανήκεις.

— Εγώ είμαι, Σολομών... » (Σελ. 163, στ. α'.)

(Ακολουθεί)

ΜΙΧ. Α. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

(Έθνικόν Ἀριστεῖον Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν)

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΤΡΕΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

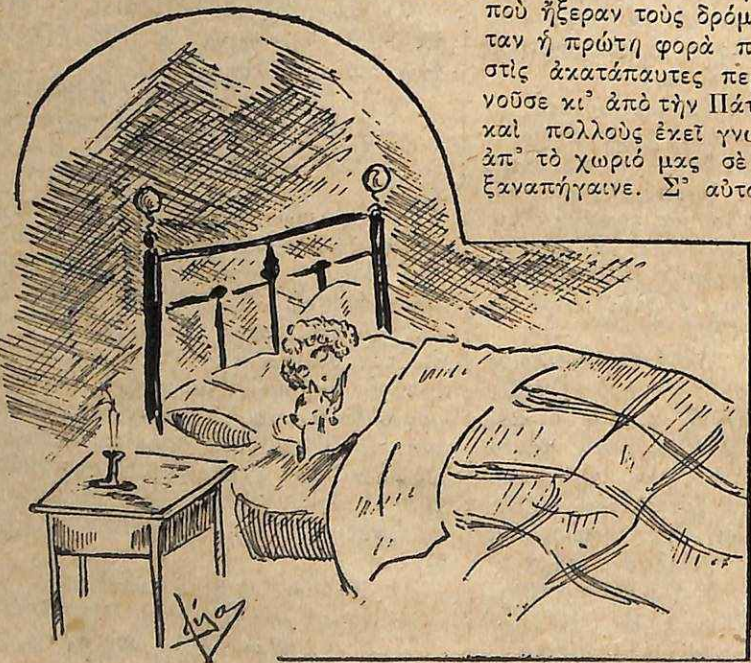
ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

μέ σκίτσα τῆς δ. ΛΙΔΑΣ ΚΑΡΑΚΑΛΟΥ

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

Ἔπειτα σταθήκαμε, καὶ χρειάστηκε νὰ περιμένουμε περισσότερη ὥρα αὐτὴ τῇ φορᾷ, ὥς νὰ παραλάβουμε καὶ τὰ ἄλλα μας πράγματα πού τὰ εἶχαν βγάλει ἀπ' τὴ «σκευοφόρα». Τὰ βρήκαμε «σωστά κι' ὁλόσωστα», γιὰτ' εἶχαν ὅλα κολλημένα ἀπὸ ἓνα χαρτάκι μὲ τὸν ἴδιον ἀριθμὸ πού εἶχε κι' ἡ ἀπόδειξη τοῦ Πανάγαρη. Αὐτό, γιὰ μένα, ἦταν κάτι θαυμάσιο!

Τὰ φορτώσαμε σ' ἓνα καρροτσάκι, — δὲν ἦταν δὲ καὶ πολλὰ, δυὸ τεντούκια καὶ τὸ Πανόραμα, — καὶ ξεκινήσαμε γιὰ τὸ κονάκι. Τὴν ἴδια στιγμὴ ξεκινούσε καὶ τὸ τραῖνο μὲ τοὺς λίγους πιά επιβάτες πού θὰ τοὺς πῆγαινε στὸν Πόρο. Ἦμουν ζαλισμένος ἀπ' τὸ ταξίδι, μου διασκέδαζαν ἀπ' τὸ καθιστὸν τόσο ὥρων πρῶτα στὸ κάρρο κι' ἔπειτα στὸ βαγόνι, — κουράζονταν, βλέπετε, καὶ τὰ ταξί-

«Ἡ Νίνα μὲ τὴ Δώρα στὴν ἀγκαλιά...» (Σελ. 175, στ. α').

δια αὐτὰ πού τὰ κάνει κανένας καθιστός, μὲ ἓνα πῶδια καθὼς λένε, — ἦμουν ἀκόμα καὶ θαμπωμένος ἀπὸ τὰ φῶτα τοῦ σταθμοῦ, τοῦ λιμένα καὶ τῆς πόλης, γιὰτὶ πρώτη μου φορὰ ἔβλεπα τόσο πολλὰ μαζὶ καὶ τόσο ζωηρά.

Ἔτσι ἡ πρώτη μου ἐντύπωση ἀπὸ τὴν Πάτρα, τὴ μεγάλη πόλη, ἦταν αὐτὴ ἡ φωτοχυσία. Τί διαφορά ἀπὸ τὸ δρομάκι τοῦ χωριοῦ μου, στὴ γειτονιά μου, μὲ τὰ δυὸ ἐκεῖνα νυσταγμένα φανάρια! Μὰ μήπως κι' οἱ κεντρικοὶ τοῦ

δρόμοι φωτίζονταν τὴ νύχτα καλύτερα; Ἔπειτα ἦταν ἡ πολυκοσμία. Οὔτε σὲ πανηγύρι δὲν εἶχα ἰδεῖ ποτέ μου τόσο ἀνθρώπους μαζὶ. Καὶ τέλος τὸ πλάτος τῶν δρόμων πού περνούσαμε. Δὲ φανταζόμουν πὼς ὑπάρχουν στὸν κόσμον τέτοιοι δρόμοι, κι' ἄς εἶχα ἰδεῖ στὸ Πανόραμα. Μὰ οὔτε ἡ πλατεῖα τοῦ χωριοῦ μας δὲν ἦταν τόσο... πλατεῖα σὰν ἓνας ἀπ' αὐτοὺς! Κι' ὅλοι εἶχαν δεξιὰ κι' ἀριστερὰ ἀπὸ μιὰ πλακόστρωτη λουρίδα γιὰ τοὺς πεζοὺς, — τὰ γνωστό μου ἀκόμα πεζοδρόμιο, — καὶ στὴ μέση τόπο γιὰ τὰ κάρρα μόνο καὶ τὰ μάζια. Τί ὠραῖα!

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς μὲ τὴ ζάλη πού εἶχα, δὲν μποροῦσα νὰ βλέπω πολλὰ πράγματα. Καὶ τὰ λίγα πού ἔβλεπα μ' ἐξάλειψαν περισσότερο. Εὐτυχῶς πού δὲν εἶχα ἀνάγκη νὰ παραβλέπω. Μποροῦσα νὰ κοιταχθῶ τυφλὰ τοὺς ἄλλους πού ἤξεραν τοὺς δρόμους καλά. Δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού ὁ Πανάγαρης, στίς ἀκατάπαυτες περιοδείες του, περνοῦσε κι' ἀπὸ τὴν Πάτρα. Εἶχε μάλιστα καὶ πολλοὺς ἐκεῖ γνωστοὺς κι' ἔγραφε ἀπ' τὸ χωριὸ μας σὲ κάποιον πὼς θὰ ξαναπῆγαινε. Σ' αὐτοῦ τὸ σπίτι διευθυνόμαστε τώρα.

Δὲν ἀργήσαμε νὰ φτάσουμε. Ἦταν σ' ἓνα μεγάλο δρόμο λίγο πρὶν ψηλὰ ἀπ' τὸν παραλιακὸ πού τὸν λένε τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέα, μὲ τὸ νομα τοῦ πολιούχου ἁγίου καὶ προστάτη τῶν Πατρῶν, (γιατίστὴν Πάτρα σταυρώθηκε ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας κι' ἐκεῖ, σὲ μιὰν ἐκκλησιά, ὑπάρχει ὁ τάφος του.) Ὁ κύρ-Ἡλίας, ὁ πατρὶνός φίλος τοῦ Πανάγαρη, εἶχε κεῖ ταβέρνα πού ἦταν μαζὶ καὶ μαγέρεικο. Στὸ ἴδιο σπίτι εἶχε καὶ τὴν κατοικία του· δυὸ-τρεῖς καμαρούλες, πάνω ἀπ' τὸ μεγάλο ἰσόγειο, ὅπου καθόταν μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ μὲ τὸ κοριτσάκι του. Οἱ δυὸ ὑπηρέτες του, — ἓνα μεγάλο παιδί κι' ἓνα μικρότερο, — κοιμόνταν κάτω στὴν ταβέρνα.

Μπήκαμε σὲ μιὰ σάλα γεμάτη καννὸ, ὅπου κάμποσοι ἄνθρωποι ἔτρωγαν

κι' ἔπιαν, καθισμένοι γύρω σὲ κοκκινέλια τραπεζάκια.

Μόλις μᾶς εἶδε, ὁ κύρ-Ἡλίας ἄφηκε τὴ δουλειά κι' ἔτρεξε σκουπίζοντας τὰ χέρια του μὲ τὴν ἄσπρη ποδιά του.

— Καλῶς τὸν Πανάγαρη μὲ τὴ συντροφιά, καλῶς τοὺς! εἶπε παιδρά, χαρτωτώντας ἓνα-ἓνα μὲ τρανταχτὸ χερσὶ σφίξιμο. Κι' ὅταν ἤρθε καὶ σὲ μένα μὲ κοίταξε καλά κι' εἶπε:

— Μπᾶ! Ὁ θίασος βλέπω μεγάλωσεν!.. Μπράβο, καλὸ παιδάκι φαίνεται κι' αὐτό.

Ὁ Πανάγαρης τότε μὲ παρουσίασε.

— Εἶναι ὁ Δήμος αὐτὸς πού βλέπεις. Τραγουδιστὴς πρώτης! Σήμερα πατέρας του λέγεται Μυλωνάς, αὐρὶ ὅμως... ὁ Θεὸς τὸ ξέρει!

Κι' ἐπειδὴ ὁ κύρ-Ἡλίας τὸν κοίταζε μὲ ἀπορία, σὰ νάκουγε κανένα παρὰ μάντεμα, ὁ θιασάρχης πρόσθεσε:

— Εἶναι μεγάλη ἱστορία μ' αὐτὸ τὸ παιδί... Ὑστερα, ὕστερα θὰ σοῦ τῇ, πῶ... Μὴ σκοτίζεσαι τώρα!

Πίσω ἀπὸ ἓνα πελώριο τζάκι, γεμάτο κατσαρόλες πού ἀχνίζαν, στεκόταν ἡ κυρὰ-Πολυξένη, ἡ γυναῖκα τοῦ κύρ-Ἡλίου, μὲ τὴ μικρὴ Ἀγλαΐτσα. Φαίνεται πὼς ἡ κόρη βοηθοῦσε στὴν ἔργασίαν τῆς μητέρας της, ὅπως αὐτὴ τὸν ἀντρα της. Κι' ἔτσι ὅλη ἡ οἰκογένεια ἐργαζόταν στὸ ταβερνομαγέρεικο ἐκεῖνο πού τὴν ἔτρεφε.

Πολλὴ καλὴ ὑποδοχή μᾶς ἔκανε κι' ἡ κυρὰ-Πολυξένη, καὶ μεγάλη χαρὰ ἔδειξε ἡ Ἀγλαΐτσα πού ξανάβλεπε τὴ Νίνα καὶ τὸ Φάνη. Καθίστασε ὅλοι σ' ἓνα τραπέζι ἐκεῖ-κοντὰ στὸ τζάκι καὶ φάγαμε. Τὰ παιδιὰ μᾶς ὑπηρετοῦσαν, μὰ κάθε τόσο ἐρχόνταν καὶ μᾶς ἔκαναν συντροφιά πότε ὁ κύρ-Ἡλίας, πότε ἡ γυναῖκα του καὶ πότε ἡ Ἀγλαΐτσα.

Ἦταν πιά ἀργὰ πού τελειώσαμε τὸ δείπνο μας. Κι' ἀφοῦ ἔφυγαν κι' οἱ τελευταῖοι πελάτες, τὰ παιδιὰ ἔκλεισαν τίς πόρτες κι' ὅλη ἡ οἰκογένεια κάθησε μαζὶ μᾶς στὸ τραπέζι.

Τότε κεῖ, ἀπάνω στίς διάφορες κουρτίες οἱ μικροὶ τοὺς ἀκούγαμε σωμαίνοντας. — ὁ κύρ-Ἡλίας θυμήθηκε νὰ ρωτήσῃ γιὰ τὴν ἱστορία μου.

— Ἀ, μπράβο! φώναξ' εὐθὺς ὁ Πανάγαρης. Δὲ μοῦ λές, ἀλήθεια, κύρ-Ἡλίας, ἂν ξέρεις, ἂν θυμάσαι... ἔδω κι' ἐφτά-ὀκτὼ χρόνια, καμμιά οἰκογένεια στὴν Πάτρα, ἢ ἄλλοι. ἔχασε κανένα μικρὸ παιδί... ἂν τῆς τῶκεψαν, θέλω νὰ πῶ, τίποτε Ἀτσίγγανοι;

— Οὐχί!.. Τέτοιο περιστατικὸ δὲν ἤξεραν, δὲν εἶχαν ἀκουστά, οὔτε ὁ κύρ-Ἡλίας οὔτε ἡ γυναῖκα του... Μόνο ρώτησαν γιὰτὶ ὁ Πανάγαρης τοὺς ἔκαμε αὐτὴ τὴν περίεργη ἐρώτηση. Τότε ὁ θιασάρχης τοὺς διηγήθηκε τὴν ἱστορία μου καὶ πρόσθεσε πὼς μόνο γι' αὐτὸ ὁ

ψυχοπατέρας μου ἀποφάσισε νὰ μὲ δώσῃ σ' αὐτόν, μήπως δηλαδὴ, ταξιδεύοντας καὶ ρωτώντας, κατόρθωναν ν' ἀνακαλύψω τὴν οἰκογένειά μου...

Νὰ ὅμως πού ἡ πρώτη ἐρώτηση πού κάναμε γι' αὐτὴν, ἔμεινε χωρὶς ἀπάντηση καὶ ὅχι χωρὶς ἀποτέλεσμα. Μόνο πού οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι μὲ συμπόνεσαν καὶ μὲ συμπάθησαν περισσότερο, ἂμ' ἄκουσαν πὼς δὲν ἤξερα οὔτε πατέρα οὔτε μητέρα... Καὶ συλλογίστηκα: «Ὁ πόσους ἄλλους ἀκόμα θάπρεπε νὰ ρωτήσωμε, ταξιδεύοντας ἀπὸ τόπο σὲ τόπο. ὅς πού νὰ ἐπιτύχουμε τέλος τὸ ποθοῦμενο, — καὶ πάλι ἂν ἦταν γραπτὸ νὰ τὸ ἐπιτύχουμε ποτέ!..

6. Πρῶτη νύχτα στὰ ξένα

Ὑστερ' ἀνεθήκαμε στὴν κατοικία γιὰ νὰ κοιμηθούμε.

Τὰ κρεβάτια στοῦ κύρ-Ἡλίου τὸ σπῆτι περισσεύαν, γιὰτὶ ὁ μάγερρας ἔκανε στὴν ἀνάγκη καὶ τὸν ξενοδόχο. Καὶ καθὼς μᾶς περίμεναν, — τὸν Πανάγαρη δηλαδὴ μὲ τὰ δυὸ παιδιὰ, — βρήκαμε μιὰ κρεβατοκάμαρα ἐτοιμασμένη γιὰ τρεῖς. Ἐ, δὲν ἦταν δύσκολο νὰ οἰκονομηθούμε κεῖ-μέσα καὶ τέσσερις, ἀφοῦ δυὸ ἀπὸ μᾶς τοὺς μικροὺς μόλις ἔκαναν ἓνα μεγάλο.

Ἔτσι στὸ ἓνα κρεβάτι πλάγιασε ὁ Πανάγαρης μὲ τὸ Μαυροῦκο στὰ πόδια, — δὲν ἀποχωριζόταν ποτέ τὸν πολυτίμητο σκύλο τοῦ θιασάρχης, — στὸ ἄλλο ἡ Νίνα μὲ τὴ Δώρα στὴν ἀγκαλιά, — ἐκεῖνο τὸν καιρὸ, βλέπετε, δὲν ἔξερα πὼς οἱ γάτες ἔχουν μικρόβια καὶ πὼς δὲν κάνει νὰ κοιμάται κανένας μαζὶ τούς, — καὶ στὸ τρίτο, τὸ μεγαλύτερο, ὁ Φάνης κι' ἐγώ.

Ὅσο γιὰ τὰ ἐπίλοιπα «ζωντανά» τοῦ θίασου μας, αὐτὰ κοιμόνταν κιόλα στὰ κλουβιά τους, πού τὰ εἶχαμε τοποθετήσει στὸ παράθυρο.

Ἡ ζάλη τῆς πρώτης ὥρας μοῦ εἶχε περάσει. Κούραση μόνο αἰσθανόμουν καὶ νύστα. Δὲ θέλησα ὅμως νὰ πλαγιάσω, χωρὶς νὰ γράψω πρῶτα δυὸ λόγια στοὺς δικούς μου.

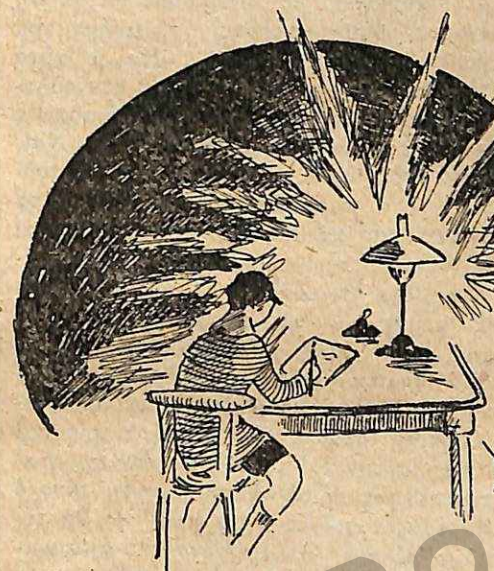
Πρόθυμα ὁ Πανάγαρης μοῦ ἔδωσε τὴν ἄδεια νὰ ξαγρυπνήσω ἀκόμα λίγο, — ἀφοῦ, εἶπε, ἦταν «γιὰ τέτοιο ἱερὸ χρέος», — κι' ἀκόμα πρὶν πρόθυμα ἡ Ἀγλαΐτσα μοῦ ἔφερε ἓνα φύλλο χαρτί ἀπὸ τὸ μαθητικὸ της τετράδιο, τὴν πέννα της, τὸ καλαμάρι, κι' ἓναν ξεχασμένο φάκελλο, μονάκριβο στὸ σπίτι, πού εἶδε κι' ἔπαθε ὡς νὰ τὸν ξετρυπώσῃ.

Τὸν θυμοῦμαι πολλὴ καλὰ: ἦταν γαλάζιος, ἀρκετὰ τσαλακωμένος καὶ λιγὰκι λερωμένος... Μὰ καὶ πὼς νὰ μὴ τὸν θυμᾶμαι, πού ἦταν ὁ πρῶτος πού μεταχειρίζομουν, γιὰ τὸ πρῶτο γράμμα πού ἔγραφα στὴ ζωὴ μου;.. Ποτέ ὡς τότε, ἀλήθεια, δὲν μοῦ εἶχε παρουσιαστεῖ ἡ ἀνάγκη νὰ στείλω γράμμα σὲ κανένα,

οὔτε δικό μου οὔτε ξένον. Καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσω πὼς ἀρκετὰ δυσκολεύτηκα ὡς νὰ βρῶ τί νὰ γράψω καὶ μάλιστα πὼς ν' ἀρχίσω. Ἀχ, αὐτὴ ἡ ἀρχή! Τί δύσκολη πού εἶναι, καὶ στὰ γράμματα καὶ σ' ὅλα!

Τελος πάντων, μὲ ποῦν κόπο καὶ δὲν ξέραμ με πόσες ἀνορθογραφίες, τὰ κατάφερα: Ἀρχισα μὲ τὴν προσφώνηση:

«Σεβαστὲ κι' ἀγαπημένε μου πατέρα!», ἔγραφα πὼς ἦμουν καλά. πὼς κάναμε ὠραῖο κι' εὐχάριστο ταξίδι, πὼς φτάσαμε γεροὶ στὴν Πάτρα, πὼς καταλύσαμε στοῦ κύρ-Ἡλίου, — ὁδὸς Ἀγίου Ἀντρέα κτλ. — πὼς ἐτοιμαζόμουν νὰ πλαγιάσω, καὶ πὼς μεθαύριο πάλι θάγρα-

«Μόνος ἐγὼ ἀγρυπνοῦσα...» (Σελ. 175, στ β').

Ἦμουν περισσότερο, γιὰτ' ἦμουν κουρασμένος. Ἔστειλα πολλὰ-πολλὰ φιλιὰ καὶ χαιρετίσματα στὴ μητέρα μου, στὸν Ἀντρίκο, στὴ Μαρούλα, στὸ Βαγγέλη, στὸν Παπὰ-Γιάννη καὶ σ' ὅλους. Καὶ στὸ τέλος τὸ φίλησα τὸ χέρι κι' ὑπέγραψα φαρδιά-πλατιά: Δὴ μὲς Π. Μυλωνάς. (Πὼς ἄλλοιως; Μήπως ἤξερα τὸ ὄνομα μου ὅνομα, τ' ἀληθινό; Κι' ὡς νὰ τὸ μάθω, δὲν ἔπρεπε νάχω ἓνα ὄνομα κι' ἐγώ;..) Ἔπειτα πρόσθεσα κι' ὕστερό-γραφο: «Γιὰ τὴν ἐπόθεσιν ἐκείνην, ἀκόμα τίποτα! Ὁ κύρ-Ἡλίας πού τὸν ρωτήσαμε, δὲν ἔξερε καμμιά οἰκογένεια ἐδῶ στὴν Πάτρα, οὔτε ἄλλοι, πού νὰ τῆς ἔκλεψαν παιδί οἱ Ἀτσίγγανοι.»

Ἡ προσπάθεια πού ἔβαλα γιὰ νὰ σκαρῶσω τὸ πρῶτο μου αὐτὸ γράμμα, — ἐνὸς τῆς κάμαρας ὅλοι κοιμόνταν, — ὁ Πανάγαρης μάλιστα σιγοροχάλιζε, — μόνος ἐγὼ ἀγρυπνοῦσα. Οὔτε βιαζόμουν καθόλου νὰ γδυθῶ καὶ νὰ πέσω δίπλα στὸ Φάνη. Καθισμένος ἐκεῖ μπροστὰ στὸ τραπέζι ἐποῦ εἶχα γράψῃ, μὲ τὰ μάτια καρούλια, συλλογίζομουν. Καὶ κάθε τόσο μοῦ ἔκοβαν τὴ σειρά τῶν συλ-

λογισμῶν οἱ διάφοροι νυχτερινοὶ κρότοι, πού ἀπ' τὸ σπῆτι ἡ ἀπέξω ἔφταναν ὡς τ' αὐτιά μου.

Τί παράξενα πού μοῦ φαίνονταν ὅλα, τὴν πρώτη αὐτὴ νύχτα πού τὴν περνοῦσα στὰ ξένα! Κι' ὅμως ἦταν τόσο ἀπλὰ καὶ τόσο φυσικὰ πράγματα. Ἀπὸ τὴν ταβέρνα, ἀνέβαιναν κρότοι πιατικῶν, γυαλικῶν, τεντζερικῶν. Τάπλεναν, φαίνεται, καὶ τὰ σιγύριζαν οἱ ὑπηρέτες, μὰ κι' ὁ κύρ-Ἡλίας μαζὶ τούς, γιὰτὶ κάπου-κάπου ἀνέβαινε κι' ἡ χοντρή του φωνή.

Ἀπ' τὴ διπλανὴ κάμαρα, ἀκούγαμιὰ μικρὴ φασαρία κι' ὁμιλίες σιγανόφωνες, διακριτικές. Ἡ κυρὰ Πολυξένη κι' ἡ Ἀγλαΐτσα κουβέντιαζαν, καθὼς ἐτοιμαζόνταν βέβαια νὰ πλαγιάσουν.

Ἀπὸ τὸ δρόμο πάλι ἀκούγα βήματα κι' ὁμιλίες διαβατικῶν, κρότους τροχῶν, κανένα ψάλσιμο. — οἱ ἄνθρωποι θὰ γύριζαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά, — κανένα τραγοῦδι, κανένα χτύπο σὲ πόρτα ἢ σὲ παράθυρο...

Ἔπειτα ἔγινε παντοῦ ἡ συχία. Κοιμήθηκαν ὅλοι.

Ὁ Πανάγαρης ἐξακολουθοῦσε νὰ ροχαλίζῃ. Ὁ Φάνης ἀρχισε νὰ βήχῃ. Καὶ κάπου-κάπου, ἀπέξω, μακριὰ, ἀκούγονταν τὸ ἄγριο γαῦγισμα κάποιου σκύλου, πού ἔκανε καὶ τὸ Μαυροῦκο νὰ γρυλίζῃ στὸν ἐλαφρὸ του ὕπνο...

Ἐγὼ ἀγρυπνοῦσα... (Σελ. 175, στ β'). ἡ λαμπρότητα τοῦ πετρελαίου πού ἔκαιγε στὸ τραπέζι. Καὶ καθὼς ἔδλε-

πα στὸ φῶς τῆς τὰ κοιμισμένα πρόσωπα γύρω μου, — τὸ ἰσχνὸ καὶ γαλήνιο πρόσωπο τοῦ Πανάγαρη μὲ τὴ γενειάδα του, πού ἔμοιαζε μὲ καλόγερο ἢ ἁγίου, τὸ χλωμὸ πάντα μὰ γλυκύτατο παιδικὸ πρόσωπο τοῦ Φάνη, καὶ τὸ ἀγγελικὸ ἀλήθεια προσωπάκι τῆς μικρῆς Νίνας μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά, — μιὰ σκέψη, μιὰ πρᾶξη ἐκείνη σκέψη μοῦ ἤρθε: Ἐγὼ λοιπὸν ἔχω τρεῖς οἰκογένειες, εἶπα. Τὴ δική μου, ἐκείνη πού ζητοῦσα, μιὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ μάστορ-Παύλου πού ὡς χτῆς τὴν ἐνόμιζα δική μου, δυὸ καὶ τὸν μπάρμπα-Πανάγαρη μὲ τ' ἀνίψια τὸν μπάμπη μου, καὶ τὸν πατέρα μου, — μήπως γι' ἀνίψι του δὲ μὲ περνοῦσε καὶ μένα; — πού ἦταν τώρα ἡ πρὶν ἀληθινή, ἡ πρὶν πραγματικὴ οἰκογένειά μου. Γιατὶ μ' αὐτὴ ζοῦσα καὶ μ' αὐτὴ θὰ ζοῦσα, ποῖς ξέρει πόσον καιρὸ. Μπάμπας μου, ἀφέντης μου, δάσκαλός μου, δὴγός μου, πατέρας μου, ὁ Πανάγαρης. Καὶ συντρόφια μου, ἀδέρφια μου, φίλοι μου, ὁ Φάνης κι' ἡ Νίνα.

Ἐνῶ ἔκανα αὐτὴ τὴ σκέψη, ἀκούσα ἀξαφνὰ ἓνα θόρυβο στὸ κλουβὶ τῶν ἄσπρων, ποντικίων.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΑΡΑΜΑΝΤΑΝΗ

Αγαπητοί μου,

ΝΑΣ δυστυχισμένος πατέρας έχασε μιὰ φορά τὸ καμάρι του, τὸ μοναχογιό του. Ἦταν πλούσιος ὁ πατέρας ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ θάνατο τοῦ νέου, ἐξακολούθησε νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ θησαυρίζῃ. Οἱ ἄνθρωποι γύρω του ἀποροῦσαν: Ποῦ ἔβρισκε τὴ δύναμη γιὰ ἐργασία; Καὶ τί τᾶθελε καὶ τᾶλλα χρήματα, ἀφοῦ ἔχασε τὸν ἄξιο καὶ λατρευτό του κληρονόμο;

Κάποτε τὸν ἀκούσαν νὰ λέῃ: «Θέλω νὰ στήσω τοῦ γιοῦ μου ἕνα μνημεῖο πὺ νὰ τοῦ ἀξίξῃ. Ὅσα ἔχω, δὲν φτάνουν γιὰ νὰ γίνῃ ὅπως τὸ θέλω, ὅπως θὰ τᾶθελε κι' ἐκεῖνος... Γι' αὐτὸ ἐργάζομαι ἀκόμα καὶ μ' αὐτὸ βρῖσκω τὴ δύναμη γιὰ ἐργασία. Ἀλλοιῶτα θὰ σταυρώ- ναι τὰ χέρια καὶ θὰ κλαίγαι τὴ μοῖρα μου».

Κατάλαβαν, συμπέραναν: Ἐνα μνη- μεῖο πὺ νὰ στοιχίξῃ ἑκατομμύρια... Ἐνα δεῦτερο Μαυσωλεῖο. Ναὸς καλλι- μάρμαρος, μὲ κολόνες, μὲ ἀγάλματα, μὲ ἀνάγλυφα, μὲ χρυσώματα, μ' ἐπι- γραφές. Καὶ μέσα; Μερικὰ καντήλια κι' ἕνας νεκρός, τὰ λείψανα ἐνὸς νε- κροῦ... Ἀλλὰ ματαιοδοξία! Ἐκατομ- μύρια μαζεμένα μὲ τόσον κόπο καὶ πε- ταμένα στὸν ἀέρα. Ἐνα τεράστιο κτί- ριο, ἄδειο, ἀχρηστο, περιττό, ἐκεῖ πὺ θάφταναν λίγα κάγγελα, ἕνας σταυρός, ἕνα καντήλι, τὸ πολὺ-πολὺ μιὰ προτο- μή... Πόσες φορές, ἀλήθεια, δὲν βλέ- πουμε στὸν κόσμο αὐτὸ τὸ ἄδικο καὶ παράλογο; Πλούσιους χαροκαμένους νὰ ξεδεύουν, τι ἔχουν καὶ δὲν ἔχουν γιὰ ἕνα μνημεῖο. Καὶ καλὰ αὐτοί, — ἔλεγαν οἱ ἄνθρωποι, — ξεδεύουν τὰ ὑπάρχοντά τους καὶ ἡσυχάζουν. Ἀμ' αὐτὸς ὁ κα- κόμοιρος, πὺ βρῖσκει λίγα ὅσα ἔχει κι' ἐργάζεται ἀκόμα νὰ τὰ πολυστέφῃ;

Κι' ὅμως ὄχι! Οἱ ἄνθρωποι δὲν κα- τάλαβαν τὴν ἰδέα τοῦ χαροκαμένου πα- τέρα. Ἄλλο πράγμα ἔνοιούσε αὐτὸς ὅ- ταν ἔλεγε «μνημεῖο ἄξιο τοῦ γιοῦ μου». Καὶ τῷμαθαν μόνο ἀφοῦ πέθανε κι' αὐ- τὸς καὶ διαβάστηκε ἡ διαθήκη του.

Γιὰ τὴ διαθήκη αὐτὴ μιλοῦν τώρα ὅ- λοι, καὶ στὴν Πάτρα καὶ στὴ Ζάκυνθο. Γιατί ὁ πατέρας πὺ σὰς λέω, ἦταν ἕ- νας Ζακυνθινὸς ἐγκαταστημένος ἀπὸ χρόνια στὴν Πάτρα. Γιάννης Καραμαντά- νης λεγόταν, καὶ Μπέμπης ὁ γιὸς πὺ εἶχε χάσει. Μὲ τὴ διαθήκη του λοιπὸν ἀφίνει ὅλη του σχεδὸν τὴν περιουσία, — ἔξῃ ἑκατομμύρια σήμερα, πὺ αὐριο θὰ γίνουν περισσότερα, — ὄχι γιὰ νὰ χι- σθῇ κανένα μάταιο Μαυσωλεῖο, ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνῃ κάτι πολὺ ωραιότερο, καὶ χρήσιμο, κι' εὐεργετικό: Ἐνας ἐτήσιος Διαγωνισμὸς στένομα τοῦ Μπέμπη Κα-

ραμαντάνη, γιὰ νὰ στέλνῳνται στὴν Εὐ- ρώπῃ ὑπότροφοι καὶ νὰ σπουδάζουν ἐ- κεί πέντε χρόνια μιὰ πρακτικὴ Ἐπι- στήμη ἢ μιὰ Ὠραία Τέχνη. Κάθε φο- ρὰ θὰ στέλνεται ἀπὸ ἕνα, τὸν ἕνα χρό- νο Πατρινός, τὸν ἄλλο Ζακυνθινός. Καὶ μόνο κατ' ἐξαίρεση τὸν πρῶτο τοῦτο χρόνο θὰ σταλοῦν δύο, καὶ Πατρινὸς καὶ Ζακυνθινός. Ὁ Διαγωνισμὸς θὰ γί- νεται τὴν 25 Μαρτίου π. ἡ. «ἐπέτειον τοῦ θανάτου τοῦ προσφιλεστάτου υἱοῦ μου», — γράφει ὁ πατέρας στὴ διαθήκη του, — κι' οἱ ὑποψήφιοι πρέπει νὰ εἶναι φτωχόπαιδα, μὲ ἀπολυτήριο Γυμνασίου κι' ἡλικίας τὸ πολὺ 18 χρονῶν.

Αὐτὸ δὲν ἦταν, ἀλήθεια, τὸ καλὺτε- ρο Μαυσωλεῖο πὺ μπορούσε νὰ στήσῃ ἕνας πλούσιος πατέρας στὴ μνήμη τοῦ γιοῦ του τοῦ λατρευτοῦ; Καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο δὲν κάνει τόνομά του εὐλο- γητὸ στὸν αἰῶνα, ὅσο δὲν θὰ τῷκανε ποτὲ μὲ τὸ λαμπρότερο μνημεῖο; Ναί, αὐτὸ τὸ μνημεῖο εἶναι ἀφθαρτο, αἰώ- νιο! Ὅθι περάσουν χρόνια, ἀμέτρητα χρόνια, καὶ κάθε φορὰ πὺ θὰ γίνεταὶ αὐτὸς ὁ Διαγωνισμὸς, πότε στὴν Πά- τρα, πότε στὴ Ζάκυνθο, κάθε φορὰ πὺ θὰ φεύγῃ γιὰ νὰ σπουδάζῃ στὴν Εὐ- ρώπῃ ἕνα καλὸ κι' ἄξιο φτωχόπαιδο, οἱ ἄνθρωποι θὰ ξαναθυμῶνται τόνομα τοῦ Μπέμπη Καραμαντάνη καὶ τὴ συγ- κινήτικὴ ἱστορία τοῦ πατέρα του, καὶ θὰ εὐλογοῦν καὶ τοὺς δύο: τὸν ἕνα γιὰ- τί στάθηκε ἄξιος ἀνὰ τὸν τιμῆσῃ τόσο ὁ πατέρας του, — πρᾶγμα πὺ δὲν θὰ τῷ- κανε βέβαια, ἀν' εἶχ' ἕνα γιὸ ἀπὸ κεί- νους πὺ μόνο πικρὴς ποτίζουν τοὺς γονεῖς, — καὶ τὸν ἄλλον γιὰτὶ σκέφθηκε ἕνα τόσο κοινωνικὸ, φιλόανθρωπο καὶ πατριωτικὸ μνημόσυνο, ἵκανὸ νὰ ὀδη- γήσῃ, νὰ διδάξῃ καὶ ἄλλους, πὺ σὲ ὅμοια περίστασι θὰ πετοῦσαν τὰ ἑκα- τομμύριά τους στὸν ἀέρα...

Μόνο ἕνας πρακτικὸς καὶ φρόνιμος ἄνθρωπος, φιλόστοργος, φιλάλλος καὶ πατριώτης, σὰν τὸν Γιάννη τὸν Καρα- μαντάνη, μπορούσε νὰ σκεφθῇ τέτοιο πράγμα. Καὶ τὴν πρακτικότητά του τὴ δεῖχνε ἀκόμα καὶ τοῦτο: Πρακτικὸς, θετικὸς μόνον ἐπιστήμης ὀρίζε νὰ σπου- δάζουν οἱ ὑπότροφοι τοῦ γιοῦ του. Δὲν τοὺς θέλει γιαντρός, δικηγόρους, φιλο- λόγους, θεολόγους, πὺ ἔχουμε τόσους, ἀλλὰ γεωπόνους, μηχανικούς, χημι- κούς. Σὰ Ζακυνθινὸς ὅμως, φιλόκαλος καὶ φιλόμουσος, δὲν ἀποκλείει τίς Ὠ- ραίες Τέχνες. Οἱ ὑπότροφοι τοῦ γιοῦ του μποροῦν νὰ γίνῳνται καὶ ζωγρά- φοι, καὶ γλύπτες, καὶ μουσικοί.

Γιὰ πολλὰς διαθήκες ὡς τώρα ἀκου- σα νὰ λένε πὺς μοιάζουν μὲ ποίημα. Ἄλλὰ καμμιὰ δὲν μοῦ φαίνεται νὰ τὸ ἀξίξῃ περισσότερο ἀπὸ τὴ διαθήκη τοῦ Γιάννη Καραμαντάνη, τοῦ χαροκαμέ- νου πατέρα. Εἶναι ἀληθινὰ ἕνα ποίημα!

Σὰς ἀσπάζομαι

ΠΑΙΔΩΝ

ΤΑ ΜΑΛΛΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ

Χαρισμένο στὰ δίδυμα ἀν- τριά μου Πίππο καὶ Γιάννη

Μόνο τὰ μαλλάκια του εἶχε ὁ Πάνος στὸλισμό. Κάτι ξανθὰ μαλλάκια χρυσαφένια, μαλακά, σὲ χυτὲς μπούκ- τες, πὺ ἡ μαμμὰ του, μ' ὅλη της τὴν ἐργασία, θυσίαζε μισὴ ὥρα τὴν ἡμέρα σὲ περιποίησίν τους. Χτενίζοντάς τον, το- λεγε χίλια γλυκὰ λογάκια τραγουδι- σὰ κι' ὅλο τὸν φιλοῦσε. Ἡ μαμμὰ ἦ- ταν ῥάφτρα κι' εἶχε γιὰ παιδί μόνο τὸν Πάνο. Τ' ἀγαποῦσε καὶ τὸ φρόντιζε μὲ ληθινὴ στοργή. Ἐκεῖνὸ νὰ τὸ πᾶν σὺ- λειὸ ἀπ' τὸ χέρι, ἐκεῖνὸ νὰ τοῦ φτιά- ξῃ ἄννα παγινίδια, ἐκεῖνὸ, ὅταν γλύτω- τὴ δουλειά της νὰ παίξῃ μαζί του σὲ φιλεναδίτσα του. Ποτὲ δὲν βγήκε ὁ Πάνος ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ ἀσυγύρι- στου. Ἦταν τὸ πιδ καθαρὸ παιδάκι τοῦ σὺ- λειοῦ κι' ἡ δασκάλα περνώντας τοῦ ἀ- γιζε πάντα τ' ὠραῖο του κεφαλάκι χ- δευτικά. Κανένας δὲν ἔκρυβε τὸ θαυμ- σμὸ του γιὰ τὰ μαλλάκια του. Κι' ἡ μαμμὰ πὺ τῷχε κρυφὸ καμάρι, πὺ συχνὰ τῷλουζε καὶ τοῦδαζε χαμομή- λια νὰ μὴ χάσουν τ' ὁλόχρυσο χρῶ- μός τους.

Ἐνοιῶθε μεγάλη εὐτυχία ἡ φτωχὴ γυναῖκα νὰ περιποιεῖται καὶ νὰ χτενί- ζῃ τ' ἀγαπημένο κεφαλάκι τοῦ Πάνου της. Σὰν ἔβγαίνε τὸ παιδί νὰ παίξῃ, ἔβγαίνε σὲ παράθυρο καὶ τὸ καμάρωνε, εὐτυχισ- νὴ κι' ἐκεῖνὴ. Ξεχώριζε μέσα σ' ὅλα τὰ παιδιὰ, καὶ μόνο μὲ τὰ μαλλάκια τοῦ καταδεχόταν νὰ παίξῃ τὸ ἑλαφρὸ καλο- καιριάτικο ἀεράκι. Πολλοὶ διαβάτες στα- ματοῦσαν καὶ τὸ χαιδεύαν. Ἡ μαμμὰ συγκινιόταν μέσα ἀπ' τὸ παράθυρο, μὲ ὁ μικρούλης ὁ Πάνος δὲν καταλάβαινε πολλὰ πράγματα, οὔτε γιὰτὶ τὸν χαι- δεύαν οἱ κύριες, οὔτε γιὰτὶ τὸν ἀγαποῦ- σαν ὅλοι. Μόλις γινώριζε λίγα φωνήεντα ἄλλα τόσα σύμφωνα, τὸ «Πάτερ ἡμῶν» κι' ἕνα τραγουδάκι, τὸ «Φεγγαράκι». Γινώριζε ἀκόμα πὺς δὲν ἔχει μπαμπὰ καὶ πὺς ἡ μαμμὰ του ἔπρεπε νὰ δου- λεύῃ μέρα νύχτα, μὲ τὸ φῶς τῆς ἡμέ- ρας καὶ τῆς λάμπας, δίπλα σὲ κρεβάτι — ἕνα μεγάλο κρεβάτι — νανουρίζοντάς τον νὰ κοιμηθῇ. Γινώριζε πὺς δὲν εἶχε χρήματα πολλά, καθόλου χρήματα γιὰ ν' ἀγοράζῃ ὠραῖα πράγματα κι' ἀκρι- βὰ φαγώσιμα. Αὐτὰ ἤξερε ὁ Πάνος μόνον. Ἐβλεπε ὅμως περισσότερα. Καὶ πρῶ- τα-πρῶτα τὴ μαμμὰ του. Γλυκεῖα, ἀδύ- νατη, ντυμένη ὅλο σὰ μαῦρα, νὰ κάνῃ τίς δουλειές ὅλες τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ ρά- βῃ, ὅλο νὰ ράβῃ. Νὰ ράβῃ χρωματιστὰ ὠραῖα φορέματα γιὰ παιδιὰ, γιὰ κυρίες, πὺ τᾶπερνε ὕστερα ἡ Ἀνθούλα καὶ χα- νόνταν γιὰ πάντα ἀπὸ τὰ μάτια του. Ἐ- ὕστερα ἄλλα πιδ ὠραῖα, μεταξωτὰ, κορ- δέλλες, χάντρες... Κι' ἡ μαμμὰ ἔσκυ- δε, μέρα-νύχτα ἀπάνω σ' αὐτά. Παρά-

τηροῦσε κι' ὅλας, πὺς ὅσο πιδ πολλὰς κυρίες μπαίναν σπῖτι μὲ τ' ἄκοπα φορέ- ματα σὲ χαρτί, τόσο ἡ μαμμὰ εὐχαρι- στήταν περισσότερο καὶ τραγουδοῦσε πότε-πότε. Κι' ὅταν πάλι δὲν χτυποῦσε τὴν πόρτα κανένας, τότε ἡ μαμμὰ ἔμε- νε συλλογισμένη πολλὴν ὥρα, ἔκανε πολλὰ χρωματιστὰ τόπια ἀπὸ πανί κι' ἄχρη, κι' ἀναστέναζε διαρκῶς.

Ὁ Πάνος τὴν κοιτοῦσε μ' ἀπορία, κι' ἡ μαμμὰ μονομιᾶς ἀλλάζε ὄψη καὶ τὸν ἀγκάλιαζε εὐτυχισμένη τρυφερά καὶ τὸν φιλοῦσε. Ἐβλεπαν ἀκόμα τὰ μάτια του, πὺς ἡ μαμμὰ του δὲ φοροῦσε ὠραῖα φορέματα σὰν τίς ἄλλες γυναῖκες, ἔ- βγαίνε περίπατο μόνο τὴν Κυριακή, καὶ πῆγαιναν χεροπιασμένοι ὅλο στὴν ἐξο- χή. Ὑστερα ἔβλεπε στὸν τοῖχο τῆς κάμαράς του, πᾶν ἀπὸ ἕνα κομμάτι, ἕνα μεγάλο πορτραῖτο πὺ παρίστανε ἕνα ἀνδρὰ μὲ γενάκια καὶ γυαλιά, ἀκουμπι- σμένο σ' ἕνα χοντρὸ βιβλίο. Ἡ μαμμὰ τῷχε ἐξηγήσει πὺς αὐτὸς ἦταν ὁ μπα- μπὰς του πὺ εἶχε φύγει δύο χρόνια πρὶν σὲ ταξίδι. Πῆγαινε, λέει, γιὰ τὸν οὐρανὸ, κι' ὡς νὰ φτάσῃ κανένας ἐκεῖ πᾶν χρειάζονται πολλὰ χρόνια. Καμ- μιὰ φορὰ ἔβλεπε τὴ μαμμὰ νὰ βάζει λουλούδια σ' αὐτὸ τὸ μεγάλο κάδρο καὶ νὰ δακρύζουν τὰ μάτια της. Κι' ὅ- ταν ὁ Πάνος πῆγαινε κοντά της, ἐκεῖ- νὴ τὸν ἀρπάζε καὶ τὸν φιλοῦσε τρυφερά καὶ τοῦλεγε πολλὰς φορές τὴ μιὰ ἀπά- νω στὴν ἄλλη:

— Παιδί μου, παιδί μου, παιδί μου!

Τὸ πιδ παράξενο γιὰ τὸν Πάνο ἦταν ἕνας στοργικὸς καθρέφτης, πὺ κρεμό- ταν σ' ἕνα μικρὸ τραπέζι. Ἐκεῖ ἀνέ- βαινε μὲ τὸ σκαμνὶ του καὶ κοιτοῦσε ἀχόρταγα σὲ κρύσταλλο. Πάντα ἔβρι- σκε ἕνα ξανθὸ ἀγοράκι μὲ κάτι μετα- ξωτὰ μαλλάκια, μὲ δύο μεγάλα γαλανὰ μάτια κι' ἕνα κόκκινο παχὺ στόμα. Τὶ καλὸ πὺ ἦταν αὐτὸ τὸ παιδί γιὰ τὸν Πάνο! Ὡρες καθόταν καὶ τὸ κοιτοῦσε. Ἦταν ὅμοια ντυμένο μ' ἐκεῖνον, εἶχε τὴν ἴδια ἀσπρη κολλαριστὴ τραχηλιά. Τοῦ χαμογελοῦσε, κι' ἐκεῖνο ἀμέσως χα- μογελοῦσε ἀγγελικά. Τὸ κοιτοῦσε σὲ μάτια καὶ κείνο ἐπίσης κυττοῦσε τὸν μικρὸ Πάνο. Ὁ Πάνος αὐτὸ τὸ παιδάκι τᾶγαποῦσε σὰν ἀδερφοῦλη του, σὰν ἕνα βίδυμο ἀδερφοῦλη, καὶ τὸν φώναζε κρυφὰ — γιὰτὶ ντρεπόταν νὰ τὸν ἀκούσῃ ἡ μαμμὰ του — Μάριο. Ἐτοῖς ὁ Πάνος εἶχε ἕνα ἀδερφὸ πὺ μεγάλωνε μαζί του, πὺ ὅταν χαιρόταν, χαιρόταν κι' ἐ- κείνος, κι' ὅταν πάλι λυπόταν, λυπόταν ἐπίσης. Μερικὲς φορές χαιδεύε τὸ χον- τρὸ καὶ κρὺς γυαλί, ἀλλὰ βλέποντας τὴν ἀνοησία του, χάδευε ὁ ἴδιος τὸ κεφαλάκι του κι' ἔτσι χάδευε τὸ Μάριο. Ἐμενε εὐχαριστημένος. Καταλάβαινε τὴν ψεύ- τικὴ γοητεία τοῦ ἀδερφοῦ, μὰ ἐπειδὴ μ' αὐτὸ ἐνοιῶθε εὐχαρίστηση, δὲν ἀπο- γοητεύτηκε ποτὲ. Ὁ καθρέφτης ἦταν

τὸ πιδ ἀγαπημένο του παιγνίδι. Ἡ μαμ- μὰ τῷξερε καὶ πάντα ἔκανε πὺς δὲν τὸν ἔβλεπε γιὰ νὰ μὴ τοῦ χαλάσῃ τὴ χα- ρὰ του.

Στὸ σχολεῖο, τὰ παιδιὰ μιλοῦσαν γιὰ τὰ παιγνίδια τους, γιὰ τοὺς μπαμπάδες τους, γιὰ ἕνα σωρὸ ἄλλες χαρὲς πὺ ὁ μικρὸς Πάνος δὲ γινώριζε. Μὰ τί τὸν ἐν- νοιαζε αὐτὸν; Ἐκεῖνος εἶχε τὴ μαμμὰ του, τὰ χάδια τῆς δασκάλας του, τὴν Ἀνθούλα, τὰ τόπια καὶ, τὸ κυριώτερο, τὸ Μάριο. Ἐκεῖνο τὸ μικρὸ ἀδερφάκι πὺ διαρκῶς τὸν περίμενε μέσα σὲ μα- γικὸ γυαλί. Δὲν τοῦλειπε τίποτα, δὲν ἐνιωθε καμμιὰ ἔλλειψη.

Μὰ μέρα, ἡ μαμμὰ του ἀρρώστησε. Μιὰ ξένη γυναῖκα ποῦρθε σὲ σπῖτι γιὰ νὰ τὴν ἀντικαταστήσῃ, ἦταν τραχεῖα καὶ σοβαρή. Ἀπαίτοῦσε ἀπ' τὸ μικρού- λη νὰ τὴν λέει «θεῖα-Δόπη», ἀφοῦ ἡ μαμμὰ του ἀπ' τὸ κρεβάτι τὴ φώναζε «Πηνελόπη». Ὁ μικρὸς φοβισμένος ὅ- πάκουε. Καθόταν τὴν περισσότερη ὥρα πλάι σὲ κρεβάτι κι' ὅλο τὴ ρωτοῦσε:

— Πότε, μαμμάκα μου, θὰ σηκωθῇ;

Ἐκεῖνὴ χαμογελοῦσε καὶ τοῦδειχνε μὲ τὰ δάχτυλα μιὰ μαυρισμένη εἰκόνα πὺ κρεμόταν σὲν τοῖχο.

— Ὅποτε θέλει ὁ Θεός, παιδί μου.

Ὁ Πάνος βυθίζεταν σ' ἀπορία.

— Τὸ θέλει ὁ Θεός, μαμμάκα, νὰ- σαι ἀρρωστη;

Ἐκεῖνὴ δὲν τᾶπαντοῦσε, γιὰ νὰ τοῦ ἐξηγήσῃ τὴν ἀπορία του, κι' ἔτσι ὁ Πά- νος ἔμενε σκυφτός καὶ συλλογισμένος. Κάθε τόσο σήκωνε τὸ κεφαλάκι του, τὰ ματάκια του, τὰ φρυδάκια του, καὶ κοι- τοῦσε τὴ σκοτεινὴ μορφή τοῦ Χριστοῦ ἐρωτηματικά, καὶ τὰ χεῖλάκια του τρέ- मानε ἀπὸ παράπονο. Ὑστερα ἄρχιζε νὰ στενάζῃ καὶ νὰ μὲνῃ βουδός. Φώναζε τότε ἡ μαμμὰ τὴν Ἀνθούλα καὶ τὸν ἔ- παρνε κι' ἐπαίειν ἔξω στὴν αὐλή. Γιὰ ὅσην ὥρα ἐπαίει κι' ἔχτιζε σπιτάκια, ξεχνούσε τὴ μαμμὰ καὶ τὴ «θεῖα Δόπη» κι' ὅλα. Ρόδιζαν τὰ μαγουλάκια του κι' ἡ φωνούλα του ἔβγαίνε ἀσημένια καὶ χαρωπὴ.

Οἱ μέρες περνοῦσαν, μὰ ἡ μαμμὰ δὲ σηκωνόταν ἀπ' τὸ κρεβάτι. Ὁ Πάνος ἔβλεπε κάθε μέρα ἕνα πολὺ μεγάλο κύ- ριο, ψηλὸ, μὲ γενάκια καὶ γυαλιά, πὺ ἔρχόταν, ἔπαινε τὸ χέρι τῆς μαμμᾶς, τῆς ἔβαζε ταῦτί του στὴν πλάτη της καὶ ὕστερα ἔγραφε μὲνα μολύβι κάτι γράμματα σὲνα τόσο δᾶ χαρτάκι καὶ τᾶ- δινε στὴ θεῖα Δόπη. Ρώτησε μιὰ μέρα: — Μαμμάκα εἶναι ὁ μπαμπὰς ἀπὸ τὸν οὐρανὸ;

Ἐκεῖνὴ ἔκανε πικρὸ τὸ πρόσωπό της καὶ τὸν ἔσφιξε πολὺ τρυφερά ἀπάνω της. Ἀλήθεια, πόσον καιρὸ πὺ δὲν τὸν ἔσφυγγε ἔτσι ἡ μαμμὰ του. Ἀπὸ τὸν καιρὸ, πὺ ἕνα βράδι τοῦ διηγόταν πόσο πολὺ τὸν ἀγαποῦσε ὁ μπαμπὰς του καὶ πόσο πολὺ θάρρυνε νὰ γυρίσῃ. Τότε

τὸν εἶχε φιλήσει ἔτσι. Ἡ μαμμὰ τοῦπε: — Εἶναι ὁ γιαντρός, παιδί μου, πὺ θὰ γιάνη τὴ μαμμὰ σου.

Ὁ μικρὸς ἀμέσως γύρισε τὸ κεφάλι κι' εἶδε τὸ εἰκόνισμα τοῦ Χριστοῦ. Συλ- λογίστηκε πὺς δὲν ἔμοιαζε ὁ κύριος αὐ- τὸς μὲ τὸν Χριστό... Ἀπὸ κείνῃ τὴ στιγμή διαρκῶς ἀνακατωτόνταν οἱ δύο αὐτὲς μορφὲς σὲ μιὰ εἰκόνα.

Στὸ σπῖτι, ὅλα εἶχαν ἀλλάξει. Ὁ Πά- νος ἔτρωγε μόνος τοῦ, ἡ σούπα του δὲ μύ- ριζε ὠραῖα σὰν τὴ σούπα πὺ τοῦκανε ἡ μαμμὰ, τὰ μαλλιά του ἦταν ἀχτένι- στα καὶ αὐτὸς ὁ Μάριος διαρκῶς ἦτανε λυπημένος, λὲς καὶ δὲν εἶχε ὀρεξὴ οὔτε νὰ τὸν κοιτάξῃ. Μιὰ μέρα ἔκλεισε τίς πόρτες γιὰ νὰ μὴν ἀκούγεται, καὶ τοῦπε σιγὰ-σιγὰ:

Μάριε, ἡ μαμμὰ εἶναι ὅλο ἀρρωστη.

Ὁ Μάριος ἀνοιγόκλεισε τὸ στόμα του καὶ τὰ γαλανὰ του ματάκια γέμισαν δά- κρυα. Τότε κι' ὁ Πάνος ἔσκυψε ἀπάνω σὲ γυαλί κι' ἔκλαψε μὲ τὸν ἀδερφό του σιγὰ σιγὰ, καὶ τὸ γυαλί ἐγέμισε μὲ τὰ δάκρυά τους...

Ἡ μαμμὰ τὸν φώναζε κάθε λίγο καὶ τὸν ρώταγε ἀν' ἐφαγε, τί ἐφαγε, πότε ἐ- φαγε, τί θέλει νὰ φάῃ. Ὅλο γιὰ τὸ φαῖ τὸν ρωτοῦσε, κι' ἐκεῖνος πάλι, μὴ ξέροντας πὺς θὰ τὴ λυπήσῃ, τῆς ἔλεγε πὺς τὸ αὐγὸ του ἦτανε σκληρὸ σὰν πέ- τρα τὸ μεσημέρι, πὺς ἡ σούπα του μύ- ριζε καπνία, πὺς τὸ γάλα του ἦτανε χωρὶς ζάχαρη καὶ μὲ τὴν κρούστα κορ- ματιασμένη μέσα.

— Πότε θὰ σηκωθῇ ἐσὺ μαμμάκα, νὰ πάῃ καὶ ἡ θεῖα Δόπη σὲ σπῖτι της; Ἐκεῖνὴ στενοχωριόταν, ἔχωνε τὰ χέ- ρια της στὰ χτενίστα μαλλιά του, καὶ γύ- ριζε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ πρόσωπο μουρμουρίζοντας:

— Ἀχτένιστα, τὰ μαλλάκια σου, παιδί μου, τὰ μαλλάκια σου...

Τότε ἔτρεχε ὁ Πάνος πὺ τᾶκουγε, ἐπαρνε τὸ χτένι καὶ τραβοῦσε δεξιὰ κι' ἀριστερὰ τίς μπερδεμένες του μπούκλες.

('Ακολουθεῖ)

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ

ΜΑΓΙΚΗ ΕΙΚΟΝ

Αὐτὸ τὸ κοριτσάκι πὺ περνᾷ τὸ δάσος, κινδυνεύει ἀπὸ κάποιο λύκο. Τὸν βλέπετε; ΦΩΛ ΜΑΛΗΣ

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΣΤΟΝ ΑΓΝΩΣΤΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

«Ας σταματήση ή βροχή
το σγαλό της κλάμα.
«Ας σταματήση ο βοριάς
άγρια να βουίζει,
Μόνο άγέρι έλαφρό
να φέρη δάφνης μύρο
Και ο γαλάζιος ουρανός
το φως του σκορπίζει.

Κι' άς μαζευτούνε τα πουλιά
δλα να τραγουδήσουν
Για κάποιες μάχες μακρινές
όπου το παλληκάρι
Λιοντάρι έστάθη άτόρητο
μέσ' στους καπνούς της μάχης,
Κι' αυτό το Χάρο άφήφησε
πού ήλθε να το πάρη.

«Όμως ο Χάρος άφηφά
και τα λιοντάρι άκόμα.
— «Αχ! ποιος δεν ξέρει το σκληρό
το μαύρο αίματοπότι! —
Κι' έτσι μια νύχτα μάζεψαν
σε κάποια ρεμματιά
Μιά χούφτα από κόκκαλα :
τόν Άγνωστο Στρατιώτη.

Και μέσα σ' ένα δόλοενο
τά βάσανο νημέρι,
Κι' ο κόσμος τότε εύλαβικά
πέφτει να προσκυνήση
την όμορφη παλληκαριά
του Άγνωστου Στρατιώτη
Πού στην Πατρίδα θέλησε
τά νεύατα να χαρίση.

Και το Μνημείο δόλοενο
κι' δόλοενο, φαντάζει
Σάν της ψυχής ανάσταση,
σάν της ψυχής χαρά,
Και μία σημαία, σάν άφρός
και κύμα ξεδιπλώνει
Για να διπλώση με όρη
στης Νίκης τά φτερά!

Εύα

ΘΛΙΨΗ ΛΟΥΛΟΥΔΙΩΝ

Δέν ξέρω άν έχετε δη ένα περ-
βόλι, κει-πάνω στην πλαγιά του
βουνού, πλημμυρισμένο από ά-
σπρα, κόκκινα, χλωμά τριαντά-
φυλλα και μαβιές βιολέτες. Εί-
ναι μια χαρά να βλέπης όλ' αυ-
τά τα εύγενικά λουλούδια, σπαρ-
μένα πάνω στο καταπράσινο χα-
λί και λουσμένα από το χρυσά-
φι του ήλιου.

Κάθε πρωί ο γιός του περιβο-
λάου, ένα παιδί καμιά δωδεκα-
ριά χρονών, έρχεται από το σπι-
τι του, πού βρίσκεται σε μία γο-
νιά του περβολιού, με το ποτι-
στήρι στά χέρια για να δροσίση
τά άγαπημένα του λουλούδια,
κι' αυτά όμως λές και το νοιώ-
θουν, και σάν περνά και χαί-
δεύει τα αλικά τους πέταλα,
κουνούν τα κεφαλάκια τους πα-
ράξενά και χύνουν μία μεθυστι-
κή μυρωδιά.

Τώρα όμως, έδω και κάμποσες
μέρες, δε φάνηκε καθόλου το μι-
κρό παιδί που τόσο στοργικά τα
περιποιότανε και όλα τα λου-
λούδια είναι άνήσυχα πολύ, τό-
σο, πού σκίζουν τα τριαντά-

φυλλα για να ρωτήσουν τις μα-
βιές βιολέτες, μή ούτε κι' αυτές
ξέρουν το γιατί.

Περνούν οι μέρες θλιβερές, τό-
σο για τα φτωχά λουλούδια, πού
μένουν άποπίστα και με μεγάλη
έγνοια, όσο και για τών άσπρο-
μάλλη περιβολάρη, πούχει το παι-
δί του άρρωστο βαριά.

Μιά νύχτα όμως, κει πού τα
λουλούδια ήταν έτοιμα να κοι-
μηθούν, ένας ήχος παράξενος ά-
κούστηκε από το σπίτι και πού
βρίσκει στη γωνιά του περβο-
λιού, κάτι σάν κλάμμα, πού έ-
κανε τα λουλούδια του κήπου να
νατριχιάσουν και, παραξενεμένα,
να σηκώσουν τα κεφαλάκια τους.

«Επειτα από λίγο ξανακούστη-
κε ή ίδια άπροσδιόριστη φωνή,
ένα βραχνό κλάμμα, και τα λου-
λούδια φ' βισμένα σιγουρευτού-
ρισαν κάτι μεταξύ τους και βια-
στικά έκλεισαν τα πέταλα.

«Αραγε να κατάλαβαν τίποτα;
Κανείς δεν τό ξέρει. Μονάχα
όσοι έτυχε να περάσουν την άλ-
λη μέρα του θανάτου του παι-
διού από το περβόλι—κει πάνω
στην πλαγιά του βουνού—παρα-
ξενεύτηκαν, γιατί τα χλωμά τρι-
αντάφυλλα ήταν ακόμα πιδ χλω-
μά, και πάνω στα βελουδένια
πέταλά τους όλα τα λουλούδια
είχαν πολλές-πολλές σταγόνες
δρυσιάς... σά δάκρυα.

Βαρωνέσσα

ΕΙΜΑΣΤ' ΕΦΤΑ

«Αθώο παιδί, πού γλυκανασάι-
νει και νοιάζει, γεμάτο ζωή
όλο του το κορμάκι, τί μπορεί να
ξέρει για το θάνατο;
«Απάντησα μία μικρή χωρια-
τοπούλα, θάταν όχτώ χρονών.
Σγουρά και πυκνά ήταν τα μα-
λάκια πού στόλιζαν τ' ώραίο της
κεφαλάκι.

Γερή ήταν κι' δλόδροση, πα-
ράξενά ντυμένη.
Τά μάτια της πεντάμορφα, κι'
ή τόσο όμορφία της με γέμισε
χαρά.

— Πόσ' αδερφάκια έχεις, μι-
κρή μου; τή ρώτησα.
— Έφτά είμαστε όλα-όλα, μου-
πε, και με κοίταζε μ' άπορία.
— Και πού είσαι;
— Δυό πήγαν στην πολιτεία,
δυό φύγαν πέρα στη θάλασσα,
και δυό, ο αδερφός κι' ή αδερ-
φούλα, κοιτώνται στο μνήμα.
«Η μάνα μου κι' έγώ καθόμα-
στε στο καλυβάκι του κοιμητηριού

— Δυό πήγαν στην πολιτεία,
και δυό πέρα στη θάλασσα, κι'
είσαστ' έφτά. Γίνεται αυτό, κο-
ριτσάκι μου;
— Κι' αυτό μου άποκρίνεται:
— Είμαστ' έφτά, κορίτσι κι' ά-
γόρια! Τά δυό κοιτώνται στο
μνήμα, κάτω άπ' το δέντρο του
κοιμητηριού,

— Έσύ με τά γερά σου ποδα-
ράκια, τρέχεις έδω κι' εκεί, μά
έκείνα τά δυό κοιτώνται στο μνή-
μα. Λοιπόν, είστε μονάχα πέντε.

— Έχει περάσει από τότε πολύς
καιρός. Ένα άπομεινέο ξεκι-
νήσαμε όλοι μας για τόν «Αη-
Διά, το χωριουδάκι πούναι χτι-
σμένο λίγα μέτρα πάνω από την
άπέρατη θάλασσα, και πού τά
σπίτια τους θαρρείς πώς είναι
έδνα χτισμένο στη σκεπή του
άλλου, τόσο είναι άπότομο το
ύψος του βουνού.

«Ο ήλιος μάς έφηνε γι' αρκετή
ώρα. Καταϊδρωμένοι σταθήκαμε
κάτω άπ' ένα μεγάλο πουνάρι
για να ξεκουραστούμε. «Υστερα
τραβήξαμε ίσα στο καφεενάκι
του χωριού, να συναντήσουμε και
τους άλλους πού μάς περίμεναν
έκει από το Μάγανο.

Μείναμε όσόντου ο ήλιος άρ-
χισε νάφνηνε τις τελευταίες του
άκτινες στάσπρα σπιτάκια κι'
έτοιμαζόταν να βυθιστεί στη
θάλασσα παντού άπλωνόταν μία
πραγματική χαρά, ένα φως σάν

— Πράσινα είναι τά μνήματά
τους, είπε ή παιδούλα, και λίγα
βήματα πέρ' άπ' την πόρτα της
μητέρας μου, κοιμούνται πλάι-
πλάι. Τις περισσότερες φορές έκει
πλέκω τη κάλτσα μου, και στρι-
φώνω τά μαντήλια μου. Κάποτε
κάθουμαι κάτω στη γη, κάθου-
μαι και τους τραγουδώ. Κι' άλ-
λοτε, όταν το δειλινό, ύστερ' άπ'
το λιώγεμα, είναι φωτεινό, πέρ-
νω τη μικρή μου γαβαρούλα και
δειχνάω σιμά τους.

Στάθηκε μία στιγμή κι' έξακο-
λούθησε:
— Πρώτη πέθανε ή Γιαννούλα.
«Ήταν στο κρεβάτι, και βογ-
γούσε ως πού ο καλός Θεός την
έλευτέρωσ' άπ' τόν πόνο, και μάς
έφυγε. Την πονιάσαμε στο κοι-
μητήρι, και το καλοκαίρι παίξα-
με γύρω άπ' το μνήμα της,
με τόν αδερφό μου τόν Γιάννη.
Κι' όταν το χιόνι άσπρισε τη γη,
έγώ έτρεχα και γλιστρούσα
στον πάγο... τότε, ο Γιάννης έ-
φυγε κι' αυτός, και κοιτάει τώ-
ρα στο πλευρό της.

— Πόσο είσαστε τότε; ξανα-
είπα, άφού οι δυό είναι στον ου-
ρανό;
— Το κοριτσάκι άδίσταχτα άπο-
κρίθηκε.
— «Ω! είμαστ' έφτά!
— Μά οι δυό είναι πεθαμένοι,
κι' οι ψυχές τους πήγαν στον ου-
ρανό!
Χαμένα λόγια. «Ακόμη ή μι-
κρούλα έλεγε επίμονα.
— «Όχι, είμαστ' έφτά!
(Wordsworth)

Δώρα - Άνθη

Χ Α Ρ Α

Τάχα πού βρίσκετ' ή χαρά μας,

το γέλιο πούθε να πηγάξη;

Πουθ' ή έλπίδα μας, ή πλάνη,

και πού ή γαλήνη μας νάνθει;

Μήπως στά δέντρα, πού αναβάλ-
λουν [λουν
χλωρά τά φύλλα τους και πάλι,
ή στης μητέρας την άγκάλη
σε κάποια φωτοδειλιά;

Τέλλος «Ήβης

ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ

«Έχει περάσει από τότε πολύς

καιρός. Ένα άπομεινέο ξεκι-
νήσαμε όλοι μας για τόν «Αη-
Διά, το χωριουδάκι πούναι χτι-
σμένο λίγα μέτρα πάνω από την
άπέρατη θάλασσα, και πού τά
σπίτια τους θαρρείς πώς είναι
έδνα χτισμένο στη σκεπή του
άλλου, τόσο είναι άπότομο το
ύψος του βουνού.

«Ο ήλιος μάς έφηνε γι' αρκετή
ώρα. Καταϊδρωμένοι σταθήκαμε
κάτω άπ' ένα μεγάλο πουνάρι
για να ξεκουραστούμε. «Υστερα
τραβήξαμε ίσα στο καφεενάκι
του χωριού, να συναντήσουμε και
τους άλλους πού μάς περίμεναν
έκει από το Μάγανο.

Μείναμε όσόντου ο ήλιος άρ-
χισε νάφνηνε τις τελευταίες του
άκτινες στάσπρα σπιτάκια κι'
έτοιμαζόταν να βυθιστεί στη
θάλασσα παντού άπλωνόταν μία
πραγματική χαρά, ένα φως σάν

— Πράσινα είναι τά μνήματά
τους, είπε ή παιδούλα, και λίγα
βήματα πέρ' άπ' την πόρτα της
μητέρας μου, κοιμούνται πλάι-
πλάι. Τις περισσότερες φορές έκει
πλέκω τη κάλτσα μου, και στρι-
φώνω τά μαντήλια μου. Κάποτε
κάθουμαι κάτω στη γη, κάθου-
μαι και τους τραγουδώ. Κι' άλ-
λοτε, όταν το δειλινό, ύστερ' άπ'
το λιώγεμα, είναι φωτεινό, πέρ-
νω τη μικρή μου γαβαρούλα και
δειχνάω σιμά τους.

Στάθηκε μία στιγμή κι' έξακο-
λούθησε:
— Πρώτη πέθανε ή Γιαννούλα.
«Ήταν στο κρεβάτι, και βογ-
γούσε ως πού ο καλός Θεός την
έλευτέρωσ' άπ' τόν πόνο, και μάς
έφυγε. Την πονιάσαμε στο κοι-
μητήρι, και το καλοκαίρι παίξα-
με γύρω άπ' το μνήμα της,
με τόν αδερφό μου τόν Γιάννη.
Κι' όταν το χιόνι άσπρισε τη γη,
έγώ έτρεχα και γλιστρούσα
στον πάγο... τότε, ο Γιάννης έ-
φυγε κι' αυτός, και κοιτάει τώ-
ρα στο πλευρό της.

— Πόσο είσαστε τότε; ξανα-
είπα, άφού οι δυό είναι στον ου-
ρανό;
— Το κοριτσάκι άδίσταχτα άπο-
κρίθηκε.
— «Ω! είμαστ' έφτά!
— Μά οι δυό είναι πεθαμένοι,
κι' οι ψυχές τους πήγαν στον ου-
ρανό!
Χαμένα λόγια. «Ακόμη ή μι-
κρούλα έλεγε επίμονα.
— «Όχι, είμαστ' έφτά!
(Wordsworth)

— Πράσινα είναι τά μνήματά
τους, είπε ή παιδούλα, και λίγα
βήματα πέρ' άπ' την πόρτα της
μητέρας μου, κοιμούνται πλάι-
πλάι. Τις περισσότερες φορές έκει
πλέκω τη κάλτσα μου, και στρι-
φώνω τά μαντήλια μου. Κάποτε
κάθουμαι κάτω στη γη, κάθου-
μαι και τους τραγουδώ. Κι' άλ-
λοτε, όταν το δειλινό, ύστερ' άπ'
το λιώγεμα, είναι φωτεινό, πέρ-
νω τη μικρή μου γαβαρούλα και
δειχνάω σιμά τους.

Στάθηκε μία στιγμή κι' έξακο-
λούθησε:
— Πρώτη πέθανε ή Γιαννούλα.
«Ήταν στο κρεβάτι, και βογ-
γούσε ως πού ο καλός Θεός την
έλευτέρωσ' άπ' τόν πόνο, και μάς
έφυγε. Την πονιάσαμε στο κοι-
μητήρι, και το καλοκαίρι παίξα-
με γύρω άπ' το μνήμα της,
με τόν αδερφό μου τόν Γιάννη.
Κι' όταν το χιόνι άσπρισε τη γη,
έγώ έτρεχα και γλιστρούσα
στον πάγο... τότε, ο Γιάννης έ-
φυγε κι' αυτός, και κοιτάει τώ-
ρα στο πλευρό της.

— Πόσο είσαστε τότε; ξανα-
είπα, άφού οι δυό είναι στον ου-
ρανό;
— Το κοριτσάκι άδίσταχτα άπο-
κρίθηκε.
— «Ω! είμαστ' έφτά!
— Μά οι δυό είναι πεθαμένοι,
κι' οι ψυχές τους πήγαν στον ου-
ρανό!
Χαμένα λόγια. «Ακόμη ή μι-
κρούλα έλεγε επίμονα.
— «Όχι, είμαστ' έφτά!
(Wordsworth)

— Πράσινα είναι τά μνήματά
τους, είπε ή παιδούλα, και λίγα
βήματα πέρ' άπ' την πόρτα της
μητέρας μου, κοιμούνται πλάι-
πλάι. Τις περισσότερες φορές έκει
πλέκω τη κάλτσα μου, και στρι-
φώνω τά μαντήλια μου. Κάποτε
κάθουμαι κάτω στη γη, κάθου-
μαι και τους τραγουδώ. Κι' άλ-
λοτε, όταν το δειλινό, ύστερ' άπ'
το λιώγεμα, είναι φωτεινό, πέρ-
νω τη μικρή μου γαβαρούλα και
δειχνάω σιμά τους.

Στάθηκε μία στιγμή κι' έξακο-
λούθησε:
— Πρώτη πέθανε ή Γιαννούλα.
«Ήταν στο κρεβάτι, και βογ-
γούσε ως πού ο καλός Θεός την
έλευτέρωσ' άπ' τόν πόνο, και μάς
έφυγε. Την πονιάσαμε στο κοι-
μητήρι, και το καλοκαίρι παίξα-
με γύρω άπ' το μνήμα της,
με τόν αδερφό μου τόν Γιάννη.
Κι' όταν το χιόνι άσπρισε τη γη,
έγώ έτρεχα και γλιστρούσα
στον πάγο... τότε, ο Γιάννης έ-
φυγε κι' αυτός, και κοιτάει τώ-
ρα στο πλευρό της.

— Πόσο είσαστε τότε; ξανα-
είπα, άφού οι δυό είναι στον ου-
ρανό;
— Το κοριτσάκι άδίσταχτα άπο-
κρίθηκε.
— «Ω! είμαστ' έφτά!
— Μά οι δυό είναι πεθαμένοι,
κι' οι ψυχές τους πήγαν στον ου-
ρανό!
Χαμένα λόγια. «Ακόμη ή μι-
κρούλα έλεγε επίμονα.
— «Όχι, είμαστ' έφτά!
(Wordsworth)

— Πράσινα είναι τά μνήματά
τους, είπε ή παιδούλα, και λίγα
βήματα πέρ' άπ' την πόρτα της
μητέρας μου, κοιμούνται πλάι-
πλάι. Τις περισσότερες φορές έκει
πλέκω τη κάλτσα μου, και στρι-
φώνω τά μαντήλια μου. Κάποτε
κάθουμαι κάτω στη γη, κάθου-
μαι και τους τραγουδώ. Κι' άλ-
λοτε, όταν το δειλινό, ύστερ' άπ'
το λιώγεμα, είναι φωτεινό, πέρ-
νω τη μικρή μου γαβαρούλα και
δειχνάω σιμά τους.

Στάθηκε μία στιγμή κι' έξακο-
λούθησε:
— Πρώτη πέθανε ή Γιαννούλα.
«Ήταν στο κρεβάτι, και βογ-
γούσε ως πού ο καλός Θεός την
έλευτέρωσ' άπ' τόν πόνο, και μάς
έφυγε. Την πονιάσαμε στο κοι-
μητήρι, και το καλοκαίρι παίξα-
με γύρω άπ' το μνήμα της,
με τόν αδερφό μου τόν Γιάννη.
Κι' όταν το χιόνι άσπρισε τη γη,
έγώ έτρεχα και γλιστρούσα
στον πάγο... τότε, ο Γιάννης έ-
φυγε κι' αυτός, και κοιτάει τώ-
ρα στο πλευρό της.

— Πόσο είσαστε τότε; ξανα-
είπα, άφού οι δυό είναι στον ου-
ρανό;
— Το κοριτσάκι άδίσταχτα άπο-
κρίθηκε.
— «Ω! είμαστ' έφτά!
— Μά οι δυό είναι πεθαμένοι,
κι' οι ψυχές τους πήγαν στον ου-
ρανό!
Χαμένα λόγια. «Ακόμη ή μι-
κρούλα έλεγε επίμονα.
— «Όχι, είμαστ' έφτά!
(Wordsworth)

— Πράσινα είναι τά μνήματά
τους, είπε ή παιδούλα, και λίγα
βήματα πέρ' άπ' την πόρτα της
μητέρας μου, κοιμούνται πλάι-
πλάι. Τις περισσότερες φορές έκει
πλέκω τη κάλτσα μου, και στρι-
φώνω τά μαντήλια μου. Κάποτε
κάθουμαι κάτω στη γη, κάθου-
μαι και τους τραγουδώ. Κι' άλ-
λοτε, όταν το δειλινό, ύστερ' άπ'
το λιώγεμα, είναι φωτεινό, πέρ-
νω τη μικρή μου γαβαρούλα και
δειχνάω σιμά τους.

Στάθηκε μία στιγμή κι' έξακο-
λούθησε:
— Πρώτη πέθανε ή Γιαννούλα.
«Ήταν στο κρεβάτι, και βογ-
γούσε ως πού ο καλός Θεός την
έλευτέρωσ' άπ' τόν πόνο, και μάς
έφυγε. Την πονιάσαμε στο κοι-
μητήρι, και το καλοκαίρι παίξα-
με γύρω άπ' το μνήμα της,
με τόν αδερφό μου τόν Γιάννη.
Κι' όταν το χιόνι άσπρισε τη γη,
έγώ έτρεχα και γλιστρούσα
στον πάγο... τότε, ο Γιάννης έ-
φυγε κι' αυτός, και κοιτάει τώ-
ρα στο πλευρό της.

— Πόσο είσαστε τότε; ξανα-
είπα, άφού οι δυό είναι στον ου-
ρανό;
— Το κοριτσάκι άδίσταχτα άπο-
κρίθηκε.
— «Ω! είμαστ' έφτά!
— Μά οι δυό είναι πεθαμένοι,
κι' οι ψυχές τους πήγαν στον ου-
ρανό!
Χαμένα λόγια. «Ακόμη ή μι-
κρούλα έλεγε επίμονα.
— «Όχι, είμαστ' έφτά!
(Wordsworth)

— Πράσινα είναι τά μνήματά
τους, είπε ή παιδούλα, και λίγα
βήματα πέρ' άπ' την πόρτα της
μητέρας μου, κοιμούνται πλάι-
πλάι. Τις περισσότερες φορές έκει
πλέκω τη κάλτσα μου, και στρι-
φώνω τά μαντήλια μου. Κάποτε
κάθουμαι κάτω στη γη, κάθου-
μαι και τους τραγουδώ. Κι' άλ-
λοτε, όταν το δειλινό, ύστερ' άπ'
το λιώγεμα, είναι φωτεινό, πέρ-
νω τη μικρή μου γαβαρούλα και
δειχνάω σιμά τους.

Στάθηκε μία στιγμή κι' έξακο-
λούθησε:
— Πρώτη πέθανε ή Γιαννούλα.
«Ήταν στο κρεβάτι, και βογ-
γούσε ως πού ο καλός Θεός την
έλευτέρωσ' άπ' τόν πόνο, και μάς
έφυγε. Την πονιάσαμε στο κοι-
μητήρι, και το καλοκαίρι παίξα-
με γύρω άπ' το μνήμα της,
με τόν αδερφό μου τόν Γιάννη.
Κι' όταν το χιόνι άσπρισε τη γη,
έγώ έτρεχα και γλιστρούσα
στον πάγο... τότε, ο Γιάννης έ-
φυγε κι' αυτός, και κοιτάει τώ-
ρα στο πλευρό της.

ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Μπαμπά, γιατί πάνε οι άν-
θρωποι στον πόλεμο και σκοτώ-
νται;

— Για την Πατρίδα τους, παι-
δί μου.
— Και τί θα τους κάμει ή Πα-
τρίδα τους σκοτωμένους;

Ξάνθιππος

Μιά κυρία ρωτά τόν Γιαννάκη.
— Μικρέ μου, μήπως ξέρεις
πού βρίσκεται τόν Πεδίο τού «Α-
εός»;

— Τό παιδί τού «Αεός»; Δεν
τό ξέρω, κυρία, αλλά μπορεί νά-
ναι αυτό τόν παιδάκι πού στέκε-
ται κει, στο σταυροδρόμι...
Γέρδος Δεσμός

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ

οι συνδρομηταί μου, όταν
λήγη ή συνδρομή των, να
την ανανεώνουν άμέσως,
χωρίς να με υποβάλλουν εις
τόν κόπον και τόν έξοδον να
τό υπενθυμίζω στόν καθέ-
να ιδιαιτέρως. «Η έγκαιρη
ανανέωση της συνδρομής
είναι τόν πρώτιστον χρέος
τού καλού συνδρομητού.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ

ΑΛΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ»

«Αθήναι, 42 όδός Εδριπίδου
τήν 11 Μαρτίου 1929

«Η Μαριχί Είχον πού δημοσιεύω
σήμερα, με τήν υπογραφή Φώδ
Μάδης, είναι έργο συνδρομητού
μου. Μου τήν έστειλε έτσι καθώς
την βλέπετε. Ούτε αντίγραφη χρει-
άζεται να τής κάμω, ούτε καμιά
έκδοση. Δεν ξέρω άν είναι έργο
πρώτου του Φώδ Μάδης. «Αλλά
ή αντίγραφο να είναι, μπράβο του!

«Πή πώς έφαινε να διαλέγη,—για-
τί πού πραγματικώς ή Μαριχί Είχον εί-
ναι πολύ επιτυχημένη,—και ν' άν-
τιγράφη ένα σχέδιο στην έντέλεια.
«Σας συνιστώ και τόν σημερινό διή-
γημα της Ρίτας Μπούμη. Είναι ω-
ραίο και θα σας συγκινήση... Με
την ελπίδα αυτή, να κι' ένα χα-
ρηνόμηνό παραπονο πού κάνει ή κά-
τι μου συνεργάτρια: Κανένας δεν
πρέπει σωστά τόν όνομά της! Τά
μαρτυρικά πού λαβαίνει, τή γράφουν
στη θάλασσα για να τήν προ-
λάβουν από τόν έλθο, και τήν πεποι-
θήση ότι όταν θα έλθω, να μου
πάρουν.

«Επειτα, ένθουσιασμένοι
τή σοφία τους, σκέφτηκαν
ποιο τρόπο θα τήν ξανάβρισαν
όταν ήθελαν. Και ό σοφιστής
άπ' αυτούς, έκανε ένα στα-
πάνω στη θάλασσα και είπα:
— Νά, έδω είναι!

Και ήσυχον πιά γύρισαν
στον τόπο.
(«Απ' τόν Άγγλικό)

Μικρέ μου, μήπως ξέρεις
πού βρίσκεται τόν Πεδίο τού «Α-
εός»;

— Τό παιδί τού «Αεός»; Δεν
τό ξέρω, κυρία, αλλά μπορεί νά-
ναι αυτό τόν παιδάκι πού στέκε-
ται κει, στο σταυροδρόμι...
Γέρδος Δεσμός

Μιά κυρία ρωτά τόν Γιαννάκη.
— Μικρέ μου, μήπως ξέρεις
πού βρίσκεται τόν Πεδίο τού «Α-
εός»;

— Τό παιδί τού «Αεός»; Δεν
τό ξέρω, κυρία, αλλά μπορεί νά-
ναι αυτό τόν παιδάκι πού στέκε-
ται κει, στο σταυροδρόμι...
Γέρδος Δεσμός

Μικρέ μου, μήπως ξέρεις

βαλε, νέε μου φίλε, πού σ' έγραψε
ή άγαπητή μας Μιμόδα; μαθαίνω
πώς είναι πολύ καλό παιδί και θα
βάλει να μούγγραφες και σ' όνός λό-
για, για να σε γνωρίσω καλύτερα:

«Η Λάουρα Λαπλάντ με πληρο-
φορεί, ότι οι Διαπλάσσοι έκει
καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες
να με διαδώσουν στό μυρόδολο τους
νησί, άν κι' είμαι άρκετα διαδε-
μένη.

Στό Σχολείο τους όλο για
μένα μιλούν, και πάντα κρατούν έ-
να φυλλάδιό μου στο χέρι, για να
έλκυσον τις άλλες. Μιά μέρα, μπαί-
νοντας στην τάξη τους, ή Λάουρα
Λαπλάντ είδε γραμμένο στόν τοί-
χο, κοντά στο θρανίο της: «Ζήτω
ή Διάπλασις!» Κι' έγραψε κι' αυ-
τή διπλά: «Ζήτω!»... Τί όρατα!...

Δυό φίλες μου καλές άπό τήν «Α-
λεξάνδρεια, πού δέν θέλουν να πω
τά όνόματά τους, μού έστειλαν μα-
ζί, για τόν μικρό «Αναστασάκη, 30
δραχμές. Φώναζε τή μητέρα του να
τής τις δώσω, αλλά μού είπε να
τής φυλάξω, μήπως στείλει και κα-
νένας άλλος, για ν' αγοράζω τόν μι-
κρό κι' ένα ζευγάρι παπουτσάκια
πού δέν έχει...

«Νά ιδούμε, είπα
κι' έγώ, μπορεί.—«Αλλά σ' ό «Ανα-
στασάκης δοξάζει τόν Θεό πού έχει
τόν τ' έπισημάνει. Μιά μέρα
πού τόν είδε, ό κ. Τέλλος «Αγρας
τόν ρώτησε: «Σου τ' αγοράσαν έ-
πιτέλους;» Κι' ό μικρός: «—Δόξα
σοι ο Θεός, μού τ' αγοράσαν!...»

Δέν θυμώμαι, «Εξυπνούλα, να
λαβα γράμμα σου και να μ' ή σου
άπηντησα. «Αλλά κι' αυτό νάγινε,
πάντος δέν έγινε για τήν αίτία πού
νομίζεις... Κι' έν' άλλο άκόμα: ξε-
σπάθωσες και θα νομίζεις πώς ότς
σ' έχαριστήσα! Κι' όμως, τόκανα
κι' αυτό στό 13ο φυλλάδιο. Μόνο
πού τό ψευδώνυμό σου, αντί «Εξυ-
πνούλα, τυπώθηκε κατά λάθος
«Εξυπνοπούλι πού τέτοιο ψευδώνυ-
μο δέν έχω. Και πάλι σ' εύ-
χαριστώ για όλα, καθώς κι' ο κ.
Φαίδων, πού ό «Επιστολές» του σ'
ένθουσιάζουν.

Τό χιόνι μου περιγράφει ώραί-
οτα τήν χειμωνιάτικη ζωή της στην
έξοχή, κι' άφιερώνει μία δλάκρη σε-
λίδα στίς γάτες της. Πόσες έχει!
«Αλλά στην έξοχή της κάνουν μία
ώραία συντροφιά, κι' αυτό είναι πού
δέν μπορούν να καταλάβουν τά ξα-
δελφία της, όταν πηγαίνουν έκει
άπό τήν πόλη... «Ότ' όσο ο πιο χαί-
δεμένος της γατοφαμιλίας είναι ό
γάτος της, πού έχασε τό ένα του
μάτι σε κάποιο γατοκυνηγό. Κι' αυ-
τό, λέει, άπό γενναϊότητα, όχι άπο
κουταμάρα.

«Ω, τό πιστείνω άπο
γενναϊότητα και άπο άτυχία.

Παρ' όλη μου τήν επιθυμία, δέν
έχω τόπο νάπαντήσω σ' ένα μεγα-
λό κι' ώραίο γράμμα τού Γιάννη
Δωδώνη. Ούτε σ' κανένος άλλου.
Κι' έρχομαι τώρα σ' εκείνους πού
ξεσπάθωσαν: Είναι αυτή τήν έβδο-
μάδα ό έβης: «Ελάν, «Ελένη

